

TOIVAKKA

Elämisen elementit.

TALOUSARVIO 2025

TALOUSSUUNNITELMA 2026–2027

1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2025 on monella tapaa uuden aikakauden etsikkoa. Valta on vaihtunut Yhdysvalloissa ja maailmapolitiikan jännitteet niin Lähi-idän kuin Ukrainan osalta ovat kulminaatiopisteessä. Lisäksi laajemmat geopoliittiset jännitteet, digitaalisen kehityksen nopeus ja ympäristölliset haasteet vaikuttavat maailmantalouden kehitykseen ja sen myötä Suomen talouteen.

Kotimaassa pankit, talouden tutkimuslaitokset sekä valtionvarainministeriö ennustavat Suomeen vuosille 2025–2026 talouskasvua, ennusteesta riippuen noin 1,1–2 prosenttia. Valtiovarainministeriön mukaan BKT kasvaa 1,7 %. Kotitalouksien kulutuksen odotetaan lisääntyvän inflaation hidastumisen ja korkojen laskemisen myötä. Samalla investointien arvioidaan lisääntyvän, kun rakennusala alkaa toipua taantumasta ja etenkin energiasiirtymään liittyviä hankkeita on paljon. Talouskasvun odotetaan kasvattavan työllisyyttä ja vähentävän työttömyyttä. Vuonna 2025 työllisyysaste (15–64-vuotiaat) on 73,1 % ja työttömyysaste 7,6 %.

Orastavan kasvun ohella näköpiirissä on myös paljon epävarmuutta, jonka taustalla on kansainvälisen talous- ja turvallisuustilanteen lisäksi myös sisäpoliittisia tekijöitä.

Kevään 2025 työehtosopimusneuvotteluita leimaa voimakas vastakkainasettelu ja revanssihenki. Huhtikuun alue- ja kuntavaalit käydään puolestaan tilanteessa, jossa hyvinvointialueita haastavat erityisesti palvelutarpeen ja alijäämien kasvu ja kuntia puolestaan palveluverkon supistuminen. Kunnissa varaudutaan palveluverkkopäätöksen avaamiseen ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kiinteistöjen yhtiöittämisvelvoitteeseen.

Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (TE-palvelut) siirtyvät kunnille 1.1.2025 alkaen. Kunnilla on rajallinen mahdollisuus vaikuttaa uudistuksen tuomiin kustannuksiin, ja kuntien saama rahoitus puolestaan kirjautuu peruspalveluiden valtionosuuksiin. Varsinainen valtionosuusuudistus siirtyi vuodella eteenpäin alue- ja kuntavaalien vuoksi.

Toivakka on onnistunut siirtymän vuoden 2024 aikana alijäämien kattamisen ja säästötoimien kierteestä kasvutoimien tielle. Talousarvion valmistelun osalta tämä on tarkoittanut sitä, että veronkorotusten, omaisuuden myynnin tai uusien säästötoimenpiteiden sijaan Toivakan kunta kehittää uutta, suuntaa voimavaroja kasvuun sekä varautuu tulevaan epävarmuuksien aikaan. Toivakan kunta säilyttää kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit vuoden 2024 tasolla, ja vuoden 2025 tilikauden tulokseksi arvioidaan muodostuvan 161 000 euroa.

Vuoden 2025 erityisenä painopisteenä on lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointi. Vastaamme sekä lainsäädännön tuomiin muutoksiin muun muassa oppimisen ja koulunkäynnin tuen osalta että otamme käyttöön muksurahan vuoden 2025 alusta lähtien. Muksurahan tarkoituksena on mahdollistaa erilaisille perheille erilaisiin elämäntilanteisiin mahdollisimman hyvät edellytykset tukea lasten kasvua ja kehitystä sekä perheiden hyvinvointia. Muksurahan lisäksi Toivakan kunta ottaa käyttöön maksuttoman varhaiskasvatuksen.

Varaudumme sivistys- ja hyvinvointipalveluiden osalta myös koulukyydistysten kilpailutuksen tuomiin merkittäviin lisäkustannuksiin ja vahvistamme henkilöstörakennetta ottamalla käyttöön virka-apulaisrehtori-mallin, jonka avulla pystymme jakamaan eri tehtävämikkejä alla olevia virkavastuita tasaisemmin ja varmistamaan kouluarjen sujuvuuden kaikissa tilanteissa. Toteutamme etsivää nuorisotyötä kuntien välisenä yhteishankkeena, jolla vahvistamme seudullista yhteistyötä ja vastaamme nuorisopalveluiden tarpeeseen.

Toivakan kunta investoi vuoden 2025 aikana vesihuollon verkoston, taajama-alueen tieinfrastruktuuriin ja Led-valaistusprojektin II-vaiheen kaltaisiin pakollisiin kohteisiin sekä jatkaa PTS-suunnitelman mukaisia koulukeskuksen mukaisten korjausinvestointien toteuttamista. Näiden välttämättömien investointikohteiden lisäksi kehitämme uutta Viisarimäen yritystonttien esirakentamisen, Nisulan OKT-alueen pienvenelaiturin pysäköintialueen toteuttamisen ja Uimalan rakennusten ja rakenteiden päivittämisen kautta. Suunnittelemme myös tulevaisuutta uuden kuntosalirakennuksen hankesuunnitelman ja Toivakantien maisemasuunnittelun aloittamisen avulla.

Toivakan kunta tahtoo huomioida myös kaiken hyvä työn mahdollistajat eli henkilöstön. Vuoden 2025 aikana Toivakan kunta toteuttaa henkilöstön tyytyväisyyskyselyn ja kiinnittää erityistä huomiota henkilöstön yhdenvertaisuuden kehittämiseen sekä hyvinvointiin. Talousarviossa otamme huomioon henkilöstöltä tulleita toiveita henkilöstöetuuksiin liittyen, ja ne käydään kokonaisuudessaan läpi vuoden 2025 aikana.

Jotta Toivakka onnistuu kasvutavoitteissaan, kunnan tulee onnistua tekemään näkyväksi kaikki ne asiat, jotka toivakkalaiset näkevät omassa arjessaan ja juhlassaan ja joista olemme ylpeitä. Tämän vuoksi kehitämme jatkuvasti kuntamarkkinointia ja valjastamme erilaiset uudet ja perinteiset tapahtumat osaksi kuntakuvan laajentamista uusille ihmisille. Mitä paremmin ja mitä laajemmin onnistumme näkymään meille tärkeissä asioissa, sitä paremmin viestimme kuullaan, nähdään ja tunnetaan. Teemme viestinnässä ja markkinoinnissa myös uudenlaista yhteistyötä muiden kehyskuntien kanssa toisiltamme jatkuvasti oppien ja toisiamme jatkuvasti tukien.

Toivakassa nähdään, että yhdessä ja yhteisöllisesti rakennetaan ihmisten arjen hyvinvointia. Kuntastrategia antaa tuleville kasvutoimenpiteille ja kehittämissuunnitelmille suunnan. Kaiken uuden ohessa tärkeää on muistaa se, että arjen perusasioiden järjestäminen hyvin ja sujuvasti on myös kaiken uuden kehittämisen perusta ja edellytys.

Toivakassa kiinnitetään erityistä huomiota kunnan vetovoiman lisäämisen ohella kunnan pitovoiman vahvistamiseen. Moni tapahtuma ja kuntaa kehittävä idea on lähtenyt kuntalaisilta ja kuntalaisten aktiivisuudesta, ja tähän kannustamme kuntana yhä enemmän. Kuulemme kuntalaisten ideoita ensi vuonna toteutettavan kuntalaiskyselyn kautta. Myös tulevat kunta- ja aluevaalit ovat mitä parhain tapa tuoda esille joko ehdokkaana tai kuntalaisena, mikä olisi seuraava Frisbeegolf-rataa tai maastopyöräreittiä vastaava kehittämiskohde tai Vakkafestin ja Toivakkarallin kaltainen tapahtuma. Kunta on sen asukkaita varten ja tahdomme sekä kuulla kuntalaisia että rakentaa kuntaa yhdessä tulevan vuoden aikana. Tule mukaan, me olemme Toivakka.

Touko Aalto

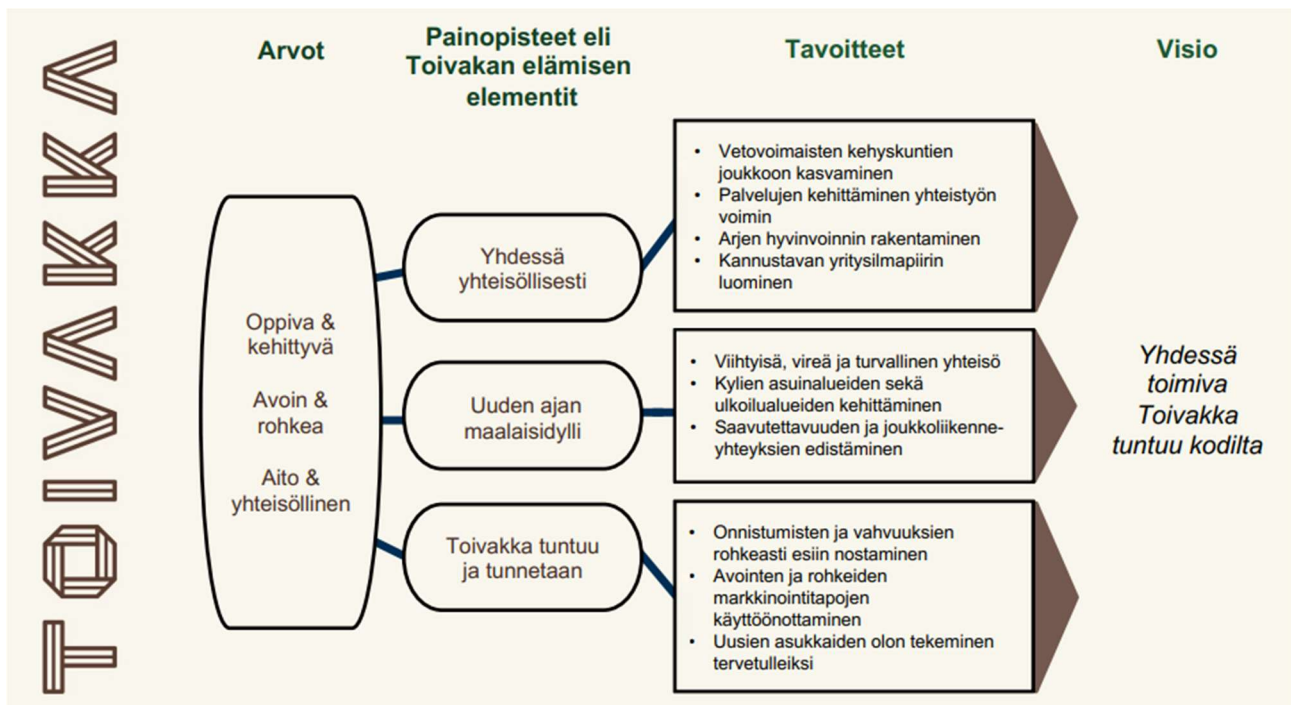
Vt. kunnanjohtaja

2. STRATEGIA

Kuntastrategia on kunnanvaltuuston hyväksymä strategia, josta kunnan kaikki keskeisin päätöksenteko, suunnittelu ja kehittäminen johdetaan. Kuntalain 37§ mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategia tulee tarkistaa vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

Toivakan kuntastrategia on päivitetty valtuustokauden 2021-2025 alussa ja kunnanvaltuusto on sen hyväksynyt 14.2.2022, §:ssä 5. Kuntastrategia on laadittu vuosille 2022-2030.

Kuntastrategian laadinnassa osallistettiin luottamushenkilöiden lisäksi myös kuntalaisia ja henkilöstöä monin eri osallistamisen menetelmin. Kuntastrategiasta pohjautuvat strategiset tavoitteet on huomioitu tässä talousarviossa jokaisen palvelualueen osalta.

3. TALOUSARVION VALMISTELUN TAUSTATIETOJA

Kuntalain taloutta koskevat uudet säädökset ovat tulleet voimaan 1.5.2015. Lain 110 §:ssä on säädökset talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelusta.

3.1. Talousarvio ja -suunnitelma

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja veloitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi).

Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtävällä alueellaan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja -suunnitelma toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja veloitteet.

Kunnan talousarvion liitteenä voi olla keskeisimpien tytäryhteisöjen talousarviot (JHS 199 Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio ja -suunnitelma).

Kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään kuntalain 110 §:ssä. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa (Kuntal. 37 §). Toivakan kuntastrategian päivitys on hyväksytty kunnanvaltuustossa 14.12.2022 ja se huomioidaan tämän talousarvion tavoiteasetannassa.

Eriyisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kriteerejä on uudistettu. Uusia raja-arvoja sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää säädettyssä määräajassa ja jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa voidaan käynnistää arviointimenettely.

Lisäksi arviointimenettely voidaan käynnistää, jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot: 1. kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia.

2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Kuntalaissa määritellään edelleen tunnuslukujen raja-arvot, jotka kuvaavat kunnan erityisen vaikeaa taloudellista asemaa. Kuntien olisi tarpeen tunnistaa myös tilanteet, joissa kunta on lähellä raja-arvon täyttymistä. Hallituksen esityksessä on esitetty myös väljemmät raja-arvot (ns. keltaiset valot), jotka eivät vielä johda arviointimenettelyn käynnistämiseen, mutta joiden täytyessä kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomioita taloutensa kehitykseen ja analysointiin. Talouden tasapainossa pitäminen edellyttää huolellista taloudenhoitoa, kun kunnan oman toiminnan tuotot ovat supistuneet.

3.2. Talousarvion rakenne ja sitovuus

Toivakan kunnan taloussuunnitelma on laadittu vuosille 2025–2027. Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Talousarvio jakautuu käyttötalouteen, tuloslaskelmaosaan, investointeihin ja rahoitusosaan. Talousarvion tuloslaskelma- ja rahoitusosa kuvaavat kunnan kokonaistaloutta, käyttötalous- ja investointiosalla taas ohjataan toimintaa.

Kunnanvaltuusto päättää käyttötalousosan tehtävät, joille se asettaa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tuloslaskelman toimintakate, verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut ovat sitovia. Lyhytaikaisia rahoitusinstrumentteja, kuten esim. kuntatodistuksia ei lasketa mukaan ottolainojen nettomuutokseen.

Talousarviota ja sen määräyksiä on noudatettava toiminnassa. Tilivelvolliset vastaavat vastuualueidensa taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Tilivelvollisten viranhaltijoiden on valvottava, että vastuualueen toiminnassa noudatetaan hyväksyttyä talousarviota ja käyttösuunnitelmaa sekä niihin liittyviä tavoitteita. Toimintaa ja taloutta tulee sopeuttaa siten, että asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Mikäli on ilmeistä, ettei asetettuihin tavoitteisiin päästä, tulee asia välittömästi saattaa toimitelinkäsittelyyn siten, että valtuusto voi päättää talousarvioon sisältyvien määrärahojen ja tavoitteiden muutokset kyseisen talousarviovuoden aikana.

Toivakan kunnan tilivelvollisia viranhaltijoita ovat

vt. kunnanjohtaja
rehtori-sivistysjohtaja
kuntaympäristöjohtaja
varhaiskasvatusjohtaja

Vuoden 2025 talousarvio on nettositova lautakuntatasolla eli lautakuntien toimintakate on valtuuston nähden sitova. Talousarvion sitovuus valtuustoon nähden vuonna 2025 koskee vain ulkoisia menoja ja tuloja edellä kuvatun mukaisesti.

3.3. Talousarvion 2024 yleiset tavoitteet

Talousarviossa asetettavien tavoitteiden tulee olla selkeitä, jotta niitä voidaan mitata mahdollisimman yksiselitteisillä ja konkreettisilla mittareilla ja menetelmillä. Mittarit voivat olla määrällisiä tai laadullisia.

Kunnan yleiset tavoitteet ohjaavat koko kunnan toimintaa ja palvelualueiden tavoitteiden asettamista. Tavoitteiden ja määrärahaesitysten tulee olla linjassa siten, että tavoitteiden saavuttaminen on mahdollista.

Palvelualuekohtaiset tavoitteet esitetään käyttötalousosan yhteydessä. Tavoiterunko pohjautuu kuntastrategiaan.

Kuntalain 110 §:n mukaan tavoitteet tulee sitoa niihin osoitettuihin voimavaroihin. Tämä tarkoittaa, että talousarviossa osoitetaan toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tulot. Toisaalta tavoitteiden tehtävänä on osoittaa, mitä vaikutuksia varojen käytöllä on tarkoitus saada aikaan.

Talousarvion 2025 pääpainopistealueet toiminnassa ja taloudessa

- kunnan talouden vahvistaminen ja talouden kestävydestä huolehtiminen
- ennaltaehkäisevä toiminta ja kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen
- osallistuminen aktiivisesti kunta- ja seutuyhteistyöhön, kunnan edunvalvonta sekä yhteistyön rakentaminen hyvinvointialueen kanssa
- digitalisaation hyödyntäminen työmenetelmien kehittämiseksi
- yritys- ja omakotitonttimyynnin ja markkinoinnin tehostaminen
- yritystoiminnan ja elinvoiman kehittäminen
- harrastusmahdollisuuksien ja kulttuuritarjonnan ylläpitäminen ja lisääminen
- osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen

3.4. Talousarviomuutokset

Toimielimet voivat tehdä määrärahasiirtoja sitovuustason sisällä. Perusteluista poikkeava toiminta, hanke tai hankinta vaatii kunnanvaltuuston myöntämän määrärahan. Poikkeuksena lisäämäärärahan hakemiselle ovat sellaiset kesken talousarviovuotta aloitettavat projektiluontoiset toiminnot, joille on talousarviossa varattu määrärahaa ja siten hyväksytty jo valtuustossa. Mikäli kyseessä oleville toiminnoille saadaan menojen katteeksi kokonaisuudessaan ulkopuolinen rahoitus tai mikäli toiminnon omavastuuosuudelle on talousarviossa varattu määrärahaa, voidaan tällaiset projektiluontoiset toiminnot hyväksyä ko. toimielimessä.

Talousarviovuoden aikana voi olla perusteltua tehdä toiminnallisia muutoksia, jolloin tulee tarve siirtää määrärahoja sitovuustasolta toiselle. Silloin, kun ei synny lisämäärärahatarvetta, voidaan määräraha siirtää sitovuustasolta toiselle ilman kunnanvaltuuston päätöstä. Päätöksen tekee se toimielin, jolle kulloinkin kysymyksessä olevan asian päätösvalta kuuluu. Talousarviossa hyväksytyt toiminnalliset tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia ja ne kuuluvat talousarvion perusteluosaan. Tuloslaskelmaosaan sisältyy valtuustoon nähden sitovia määrärahoja kuten verotulot, valtionosuudet sekä korkotulot ja -kulut. Muilta osin tuloslaskelmaosa on luonteeltaan perusteluosaan kuuluva.

Investointiosassa valtuuston sitovat määrärahat ovat investoinnit brutto/investointi. Investointiosassa esitetään investointien kokonaiskustannusarvio ja ehdotettu talousarvio- ja suunnitelmavuosien määrärahat. Investointihankeelta toiselle tehtävistä määrärahasiirroista päättää kunnanvaltuusto. Tilikauden käyttämätön määräraha ei siirry seuraavalle vuodelle muutoin kuin investointikohteen jäädessä keskeneräiseksi.

3.5. Yleinen taloustilanne

Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntien talouskehitys

Suomen talous

Suomen talouden taantumien pohja näyttäisi olevan ohitettu. Vuositasolla BKT kuitenkin supistuu 0,2 prosenttia vuonna 2024. Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntymisen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja ja kulutusta. Investoinnit kääntyvät kasvuun vuonna 2025. BKT kasvaa 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026, vaikka julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus vähentävätkin kotimaista kysyntää ja nostavat hintoja. Työllisyys laskee vuonna 2024, mutta kasvaa vuodesta 2025 lähtien kysynnän kasvun ja työllisyystoimien ansiosta. Vuoteen 2026 mennessä 15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,1 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7,2 prosenttiin.

Julkisen talouden alijäämä on muodostunut syväksi heikon suhdanteen, nopean inflaation, korkomenojen kasvun sekä varautumismenojen kasvun takia. Alijäämä kuitenkin alkaa parantua hitaasti myöhemmin, kun talous toipuu ja sopeutustoimet alkavat vaikuttaa täysipainoisesti.

Tänä vuonna julkisen talouden alijäämä syvenee edelleen yltäen 3,7 prosenttiin BKT:sta. Alijäämät syvenevät, kun heikko suhdannetilanne jatkuu, verotulojen kasvu on vaimeaa ja sosiaaliturvamaksujen tuotot supistuvat. Syyskuun alussa voimaan tullut arvonlisäveron korotus kasvattaa verotuloja, mutta menoja lisäävät kulutusmenojen sekä korko- ja eläkemenojen kasvu. Hallituksen päättämät sopeutustoimet alkavat parantaa julkisen talouden tilannetta, mutta eivät vielä käännekehityksen suuntaa. Työttömyysvakuutusmaksun merkittävä alentaminen heikentää entisestään julkisen talouden rahoitusasemaa.

Vuonna 2025 julkisen talouden alijäämä pienenee 3,2 prosenttiin BKT:sta. Vaikka menoja kasvattaa muun muassa suuret puolustushankinnat, hallitusohjelmassa ja kevään 2024 kehysriihessä päätetyt sopeutustoimet vähentävät menoja ja lisäävät tuloja merkittävästi. Tulevina vuosina rahoitusasema paranee edelleen ja alijäämä asettuu 2,1 prosenttiin BKT:sta vuonna 2028.

Julkisyhteisöjen velka kasvoi 76,6 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2023, ja vuonna 2024 sen odotetaan nousevan yli 80 prosenttiin. Velan nopea kasvu vuonna 2024 johtuu pääasiassa valtion- ja paikallishallinnon alijäämistä sekä heikosta suhdannetilanteesta. Myös ARA-korkotukilainojen lisääntyminen kasvattaa julkista velkaa laskennallisesti. Vuonna 2025 velkasuhteen kasvu hidastuu, kun säästötoimet tulevat voimaan ja taloustilanne paranee. Tämän jälkeen velkasuhteen kasvu hidastuu edelleen ja velkasuhde on ennustejakson lopussa noin 86 prosenttia.

Lähde: Kuntatalousohjelma vuodelle 2025: syyskuu 2024

3.6. Kuntatalous

Kuntatalousohjelman näkymät

Kuntien taloudellinen kehitys

Vuosi 2023 oli kuntataloudessa poikkeuksellinen sote-uudistuksen vuoksi. Kuntatalouden (ml. Ahvenanmaa) tilikauden tulos oli varsin vahva, 1,7 mrd. euroa, mutta ilman sote-uudistuksen kertaluonteisia verorahoituseriä tulos olisi jäänyt lähelle nolaa. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta ylsi vajaat 400 milj. euroa positiiviseksi ja lainakanta laski 19,9 mrd. euroon, kun sote-kuntayhtymien lainoja siirtyi hyvinvointialueille noin 5 miljardia euroa.

Kuntatalouden tilanne heikkenee vuonna 2024 jyrkästi, kun viime vuoteen kohdistuneet poikkeukselliset verorahoituserät poistuvat vahvistamasta kuntataloutta. Kuntatalouden vuosikatteen arvioidaan romahtavan noin 1,5 mrd. eurolla 3,0 mrd. euroon ja toiminnan ja investointien rahavirran heikkenevän miljardi euroa negatiiviseksi. Kuntien verotulojen arvioidaan laskevan vuonna 2024 yhteensä lähes 5 prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna, sillä kunnallis- ja yhteisöverotuloista poistuu sote-uudistukseen liittyvä noin 1,3 mrd. suuruinen verohäntä ja lisäksi suhdannetilanne hidastaa verotulojen kasvua. Kiinteistöverotulot sen sijaan kasvavat reippaasti, mitä selittää osaltaan hallituksen päätös nostaa maapohjien verotuksen alarajaa. Kuntien saamat valtionosuudet laskevat muun muassa sote-siirtoon liittyvän tarkistuksen sekä hallitusohjelman mukaisen valtionosuuksiin tehtävän indeksisäästön vuoksi.

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta syvenee -1,9 miljardiin euroon vuonna 2025. Toimintamenojen kasvu jatkuu ennustevuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Inflaatio on palautunut maltilliselle tasolle, mutta vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kunta-alan palkkasopimukset päättyvät keväällä 2025, ja siksi tarkemmat sopimusratkaisut tuleville vuosille selviävät vasta myöhemmin. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksiennuste vuodelle 2025 on 3,4 prosenttia ja vuosille 2026–2028 keskimäärin 3,1 prosenttia.

Toimintamenojen hintojen nousun lisäksi myös toimintamenojen volyyymi kasvaa poikkeuksellisesti vuonna 2025, mikä aiheutuu TE-palvelu-uudistuksesta. Uudistuksessa kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen, ja siten kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille. Kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin uudistuksen jälkeenkin lasten ja nuorten palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden palvelutarve on laskeva pitkään jatkuneen syntyvyyden laskun vuoksi. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannukset laskisivat samalla tahdilla. Lisäksi lasten määrään varhaiskasvatuksessa vaikuttaa myös työllisyyden kehitys sekä varhaiskasvatuksen osallistumisaste, joka on ollut viime vuosina nousussa. Palvelutarpeen laskua onkin hieman loivennettu painelaskelmassa.

Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde. Hallitus päätti kevään 2024 kehysriihessä kasvattaa kunnallisverotuksen efektiivisyyttä poistamalla tulosta tehtävän ansiotulovähennyksen ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää

työtulovähennystä. Tämä vauhdittaa kunnallisverotulojen kasvua vuonna 2025. Kuntien verotulomenetysten korvauksia alennetaan kuitenkin muutoksen aiheuttamaa kunnallisverotuoton kasvua vastaavasti. Vaikka kuntien verotulojen kasvuprosentit pysyvät ennustevuosina pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella, ei verorahoitus riitä kuntatalouden investointien rahoittamiseen, vaan välttämättömät investoinnit jatkuvat monissa kunnissa lainarahoituksella. Kuntien investoinnit kohdistuvat valtaosin rakennuksiin, teihin sekä muuhun perusinfrastruktuuriin. Kuntatalouden korkokulujen voidaan olettaa kasvavan lähivuosina, vaikka markkinakorot ovat laskeneet huipustaan, sillä kiinteäkorkoiset lainat ovat suojanneet korkokustannusten kasvua.

Tuloksen muodostuminen	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1. Toimintakate	-14,1	-14,4	-16,1	-16,7	-17,3	-17,8
2. Verotulot	14,6	13,9	14,5	15,1	15,7	16,3
3. Valtionosuudet, käyttötalous	3,7	3,4	4,0	4,2	4,3	4,6
4. Rahoitustuotot ja kulut, netto	0,4	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0
5. Vuosikate	4,6	3,0	2,5	2,7	2,7	3,1
6. Poistot	-2,8	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2	-3,3
7. Satunnaiset erät, netto	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
8. Tilikauden tulos	1,7	0,4	-0,5	-0,4	-0,5	-0,2
Rahoitus						
9. Vuosikate	4,6	3,0	2,5	2,7	2,7	3,1
10. Satunnaiset erät	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
11. Tulorahoituksen korjauserät	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
12. Tulorahoitus, netto	4,3	3,1	2,3	2,4	2,5	2,9
13. Käyttöomaisuusinvestoinnit	-4,8	-5,0	-5,2	-5,4	-5,5	-5,7
14. Rahoitusosuudet ja myyntitulot	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0
15. Investoinnit, netto	-3,9	-4,1	-4,2	-4,4	-4,6	-4,8
16. Toiminnan ja investointien rahavirta	0,4	-1,0	-1,9	-2,0	-2,1	-1,9
17. Lainakanta	19,9	20,7	22,5	24,3	26,2	28,0
18. Kassavarat	6,8	6,8	6,8	6,7	6,7	6,7
19. Nettovelka (lainat – kassavarat)	13,1	14,0	15,7	17,6	19,5	21,3

Lähde: Kuntatalousohjelma vuodelle 2025: syksy 2024

3.7. Toivakan talouden kehitys

Kunnan toimintaympäristö

Väestö

Kunnan väkimäärä on pysynyt 2400 kuntalaisen molemmin puolin viime vuosina.

	2019	2020	2021	2022	2023
Toivakka					
Väkiluku	2 388	2 401	2 387	2 407	2 368
Väkiluvun muutos edellisestä vuodesta, %	-0,7	0,5	-0,6	0,8	-1,6
Syntyneiden enemmitys, henkilöä	-15	-1	-9	-5	-19
Kuntien välistä muuttovoittoa/-tappiota, henkilöä	-5	13	-4	14	-22
Perheitä	668	665	659	666	643
Asuntokuntia	1 074	1 088	1 089	1 104	1 096
Rivi- ja pientaloissa asuvia asuntokuntia, %	98,0	98,2	98,0	98,1	98,4
Vuokra-asunnoissa asuvia asuntokuntia, %	13,2	15,0	15,5	15,3	.

Väestöennuste kunnittain ja maakunnittain vuoteen 2040 - Muuttoliikkeen sisältävä laskelma

	Vuosi					
	2003	2005	2010	2020	2030	2040
Toivakka	2 390	2 395	2 408	2 471	2 519	2 498

	Väestöllinen huoltosuhde (ennuste 2021)								
	2024	2026	2028	2030	2032	2034	2036	2038	2040
Toivakka	92,1	87,9	87,8	88,1	89,9	90,3	90,3	88,6	89,9

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden osuutta suhteessa 15–64 vuotiaaseen väestöön. Se kertoo, montako lasta tai vanhuuseläkeläistä on sataa työkäistä kohti. Mitä alhaisempi luku on, sitä parempi huoltosuhde alueella on.

Lähde: Tilastokeskus

Elinkeinot ja työllisyys

Toivakan kunnan työpaikkaomavaraisuus (61 %) oli neljänneksi pienin Keski-Suomessa vuonna 2021. Alueen työpaikkoja oli 550 kpl ja alueelle pendelöivien lukumäärä oli 227 henkilöä. Palvelujen työpaikkojen osuus oli 57,60 %, alkutuotannon työpaikkoja 6,00 % ja jalostuksen työpaikkojen osuus oli 33,80 %. Työllisyysaste oli 74,90 % vuonna 2021.

Työpaikkaomavaraisuus ja työllisyys

	2019	2020	2021	2022	2023
Toivakka					
Työpaikkaomavaraisuus	60,8	60,0	61,0	61,6	.
Alueella asuva työllinen työvoima	901	880	901	930	.
20-64-vuotiaiden työllisyysaste, %	74,7	73,8	76,4	78,0	.
Asuinkunnassaan työssäkäyviä, osuus työllisistä, %	36,4	36,1	35,8	35,8	.
Työttömien osuus työvoimasta, %	9,6	12,4	9,9	9,4	.
Alueella olevia työpaikkoja	548	528	550	573	.
Alkutuotannon työpaikkojen osuus, %	5,8	6,3	6,0	5,9	.
Jalostuksen työpaikkojen osuus, %	33,4	32,0	33,8	35,3	.
Palvelujen työpaikkojen osuus, %	58,4	59,1	57,6	56,4	.

Työttömiä työnhakijoita 30.9.2024 oli 77 henkilöä (59 henkilöä 30.9.2023). Työttömien osuus työvoimasta oli 7,5 % 30.9.2024 (6,8 % 30.9.2023) ja lomautettuja työnhakijoita 7 henkilöä (9 henkilöä 30.9.2023). Pitkäaikaistyöttömiä oli 20 henkilöä ja alle 25-vuotiaita työttömiä oli 7 henkilöä.

Toivakan kunnan talouden kokonaisuus pääpiirteissään

Vuonna 2025 Toivakan kunnan

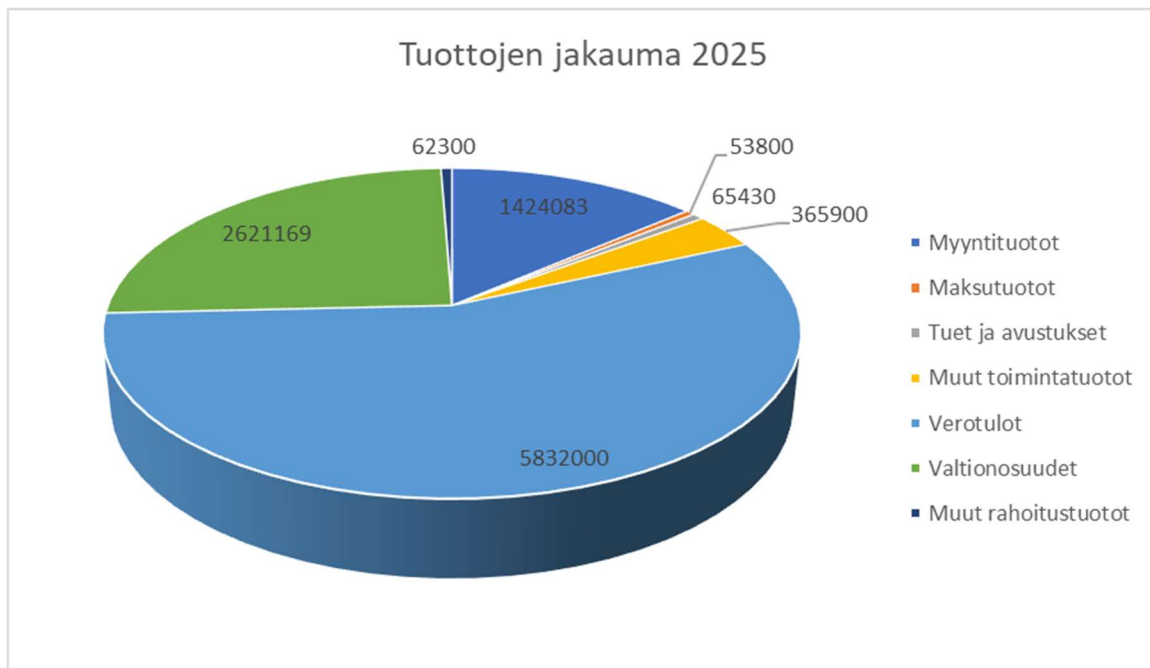
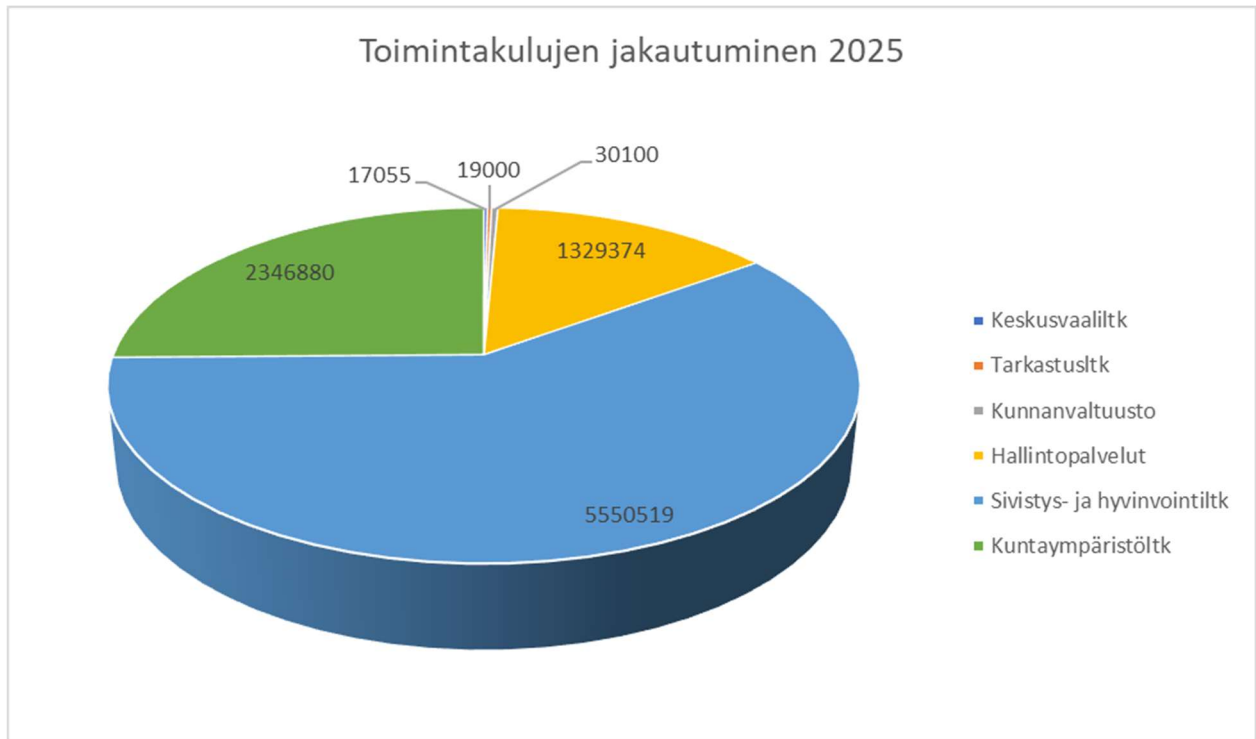
- vuosikate on 926 000 euroa
- tilikauden tulos on ylijäämäinen 168 920 euroa
- investointien määrä on arviolta 1 miljoonaa euroa
- pitkäaikaista lainaa 6,7 miljoonaa euroa

Vuoden 2025 talousarviossa toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli toimintakate on – 7,3 miljoonaa euroa. Se on noin 1,4 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2024 muutetussa talousarviossa. Toimintakulut kasvavat noin 1,1 miljoonaa euroa vuoteen 2024 verrattuna. Suurimmat vaikuttavat erät ovat TE 2025 uudistus (390 000 €), henkilöstökulujen kasvu (+478 351 €) ja vuonna 2025 käyttöön tuleva Muksuraha, johon on varattu 100 000 €.

Toimintakulut jakautuvat seuraavasti:

- keskusvaalilautakunta 0,18 %
- tarkastuslautakunta 0,20 %

- kunnanvaltuusto 0,32 %
- hallintopalvelut 14,31 %
- sivistys- ja hyvinvointilautakunta 59,73 %
- kuntaympäristölautakunta 25,25 %

Investoinnit

Vuosien 2025–2027 investoinnit ovat kumpanakin vuonna noin miljoona euroa. Investointien määrää pyritään pitämään maltillisena, jotta suunnitelman mukaiset poistot eivät kasvaisi kohtuuttoman paljon.

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuottojen ja -kulujen netto arvioidaan olevan -143 500 €. Lainojen korkokulujen arvioidaan olevan 195 000 € ja suunnitelmavuosille arvioidaan pientä vähentymistä.

Vuoden 2025 investointien kattamiseksi kunnanvaltuusto valtuuttaa ottamaan maksimissaan 800 000 €:n pitkäaikaisen talousarviolainan.

3.8. Verotulot ja valtionosuudet

VEROTULOS JA VALTIONOSUUDET

3.8.1. Kunnallisveroennuste

Hallituksen esittämät veroperustemuutokset parantavat kunnallisveron tuottoa nettomääräisesti reilulla 300 miljoonalla eurolla vuonna 2025. Ansiotulovähennyksen korvaaminen työtulovähennyksellä kasvattaa kunnallisveron tuottoa noin 340 miljoonalla eurolla. Myös eläketulovähennyksen pienentäminen kasvattaa kunnallisveron tuottoa arviolta noin 30 miljoonalla eurolla. Ansiotuloverotuksen indeksitarkistus vastaavasti pienentää kunnallisveron tuottoa noin 40 miljoonalla eurolla.

Kunnallisverotuksen efektiivisyyttä lisätään poistamalla tulosta tehtävä ansiotulovähennys ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Tämä vauhdittaa kunnallisverotulojen kasvua vuonna 2025, mutta kuntien verotulomenetysten korvauksia alennetaan kunnallisverotuoton kasvua vastaavasti. Kuntien verotulomenetysten korvaukset ovat 540,5 milj. euroa vuonna 2025.

Vuodesta 2025 alkaen on esitetty selvästi alennettuja työttömyysvakuutus- ja päivärahamaksuja. Kyseiset maksut ovat vähennyskelpoisia ja parantavat näin ollen kunnallisveron tuottoa arviolta noin 80 miljoonalla eurolla. Tämä nk. ”kanavointiratkaisu” ei ole veroperustemuutos ja parantaa siten kunnallisveron tuottoa pysyvästi.

3.8.2. Yhteisö- ja kiinteistöveroennuste

Loppukesästä alkanut yhteisöveron verovuoden 2024 ennakkoverojen heikko kehitys on jatkunut syyskuun loppuun asti. Loppuvuoden kehitys ei näillä näkymin näytä merkittäviä piristymisen merkkejä.

Kiinteistöverouudistusta koskeva hallituksen esitys on suunniteltu annettavaksi syksyllä 2024. Uudistuksen tavoitteena on päivittää rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan niiden todellisia arvoja. Tarkoituksena ei ole vaikuttaa kiinteistöverotuksen tasoon, vaan kunnat voivat asettaa kiinteistöveroprosenttinsa siten, että verokertymä pysyy aiempien vuosien tasolla.

3.8.3. Valtionosuudet

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus

Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen. Valtionosuudet ovat merkittävin osa kuntiin kohdistuvaa valtionapujärjestelmää. Valtionosuudet määräytyvät laskennallisista perusteista ja maksetaan kunnalle automaattisesti ilman erillistä hakemusta. Lisäksi kunnille voidaan myöntää hakemuksesta valtionavustuksia.

Kuntien palvelutuotannon kustannukset ja verotulot poikkeavat paljon toisistaan muun muassa väestön ikärakenteen ja olosuhteiden takia. Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta kohtuullisella verorasituksella.

Järjestelmää täydentää tilapäisissä taloudellisissa vaikeuksissa oleville kunnille myönnettävä harkinnanvarainen valtionosuuden korotus.

Valtionosuus on kunnalle yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen. Kunta päättää itse valtionosuuksiensa kuten verotulojensakin käytöstä ja hyötyy taloudellisesti, jos järjestää palvelunsa kustannustehokkaasti.

4. Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta:

1. kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (laki 618/2021), jota hallinnoi valtiovarainministeriö, ja
2. opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta (laki 1705/2009), jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Valtiovarainministeriön hallinnoima peruspalvelujen valtionosuus on näistä taloudellisesti merkittävämpi.

Vaikka hallinnollisen jaon perusteella voisi päätellä toisinkin, niin valtaosa kuntien varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen valtionosuusrahoituksesta määräytyy valtiovarainministeriön hallinnoiman peruspalvelujen valtionosuuden laskentatekijöiden kautta.

Peruspalvelujen valtionosuus koostuu kuntien kustannuserojen sekä tulopohjan tasauksesta. Kustannuserojen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Tulopohjaa tasataan kunnan verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen kautta.

Varsinaisesta peruspalvelujen valtionosuudesta eriytettynä osana kunnille maksetaan myös veromenetysten korvausta.

Valtiovarainministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoitus maksetaan kunnille ja muille rahoituksen saajille yhtenä eränä jokaisen kuukauden 11. päivään mennessä.

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta tuli voimaan vuonna 2010. Edellisen kerran peruspalvelujen valtionosuuslainsäädäntöä muutettiin valtionosuuden määräytymisperusteiden osalta vuonna 2015. Vuoden 2023 alussa laki peruspalveluiden valtionosuuksista päivitettiin, kun hyvinvointialueet aloittivat ja sen myötä kuntien järjestämis- ja rahoitusvastuu sosiaali- ja

terveystoimen sekä pelastustoimen palveluista päättyi. Tämä vaikutti kuntien valtionosuuksien määrään ja laskentaperusteisiin.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyvät:

- varhaiskasvatus
- esi- ja perusopetus
- kirjastot
- yleinen kulttuuritoimi
- asukasperustaisesti rahoitettava taiteen perusopetus

Myös esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvausjärjestelmä ja verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus ovat osa kunnan peruspalvelujen valtionosuutta. Lisäksi kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyvät lisäosat ja valtionosuudessa huomioon otettavat lisäykset ja vähennykset. Lisäyksissä ja vähennyksissä ovat mukana sote-erät eli muutosrajoitin ja järjestelmämuutoksen tasaus.

Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus ja verotulomenetysten korvaus

Kuntien tulopohjan tasaus toteutetaan verotuloihin perustuvalla valtionosuuden tasauksella, joka sisältyy kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen. Nimensä mukaisesti tasaus perustuu kunnan laskennalliseen verotuloon, ja se joko lisää tai vähentää kunnalle myönnettä valtionosuutta.

Tasauksen perusteena olevaan laskennalliseen verotuloon sisältyvät kunnan laskennallinen kunnallisvero, kunnan osuus yhteisöveron tuotosta sekä puolet kiinteistöveroista. Poikkeuksen tekevät voimalaitosten kiinteistöverot. Ydinvoimalaitosten kiinteistövero on mukana tasauksessa kokonaisuudessaan, mutta muiden voimalaitosten kiinteistöveroa ei tasauksessa huomioida.

Verotuloihin perustuvaa valtionosuuden tasausta laskettaessa käytetään koko maan keskimääräistä kunnallisveroprosenttia, eikä yksittäisen kunnan veroprosentin muutoksella ole vaikutusta kunnan saaman tasauslisän tai tasausvähennyksen määrään.

Mikäli laskennallinen verotulo on pienempi kuin tasausraja, kunta saa tasauslisää 90 prosentin tasoon kunnan laskennallisen verotulon ja tasausrajan erotuksesta. Kunnan valtionosuuksiin tehdään puolestaan tasausvähennys, mikäli sen laskennalliset verotulot ovat suuremmat kuin tasausraja.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisen rahoituksen euromääräisesti merkittävin osa on koulutuksen ylläpitäjille myönnettävä yksikköhintarahoitus lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää perusopetukseen oppilaskohtaista lisärahoitusta ja rahoituksen muuhun opetus- ja kulttuuritoimintaan.

Perusopetuksen oppilaskohtaista lisärahoitusta myönnetään:

- lisäopetukseen
- maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavaan opetukseen

- muille kuin oppivelvollisille järjestettävään esi- ja perusopetukseen
- pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvista perusopetuksen oppilaista
- sisäoppilaitoslisänä ja koulukotikorotuksena
- joustavan perusopetuksen lisänä

Lisäksi myönnetään rahoitusta:

- yksityisen perusopetuksen järjestäjän toiminnan aloittamiseen
- ulkomailla järjestettävään perusopetuslain mukaiseen opetukseen
- aamu- ja iltapäivätoimintaan
- taiteen perusopetukseen
- liikuntatoimintaan ja nuorisotyöhön ja
- museoille, teattereille ja orkestereille

Kuntien saamasta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta vähennetään asukaskohtainen omarahoitusosuus lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Ammatillinen koulutus on pääosin koulutuskuntayhtymien hoitamaa ja kun tämä rahoitus kohdentuu suoraan koulutuskuntayhtymille, useimpien kuntien kohdalla opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus näyttäytyy valtionosuuslaskelmissa negatiivisena.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet kunnille ovat vuoden 2025 talousarvioesityksessä arviolta 1,3 mrd. euroa. Ne kasvavat edellisen vuoden varsinaiseen talousarvioon verrattuna 91 milj. euroa. Hallinnonalan valtionavustuksista kunnille kohdistuu arviolta 208 milj. euroa.

Valtion talousarvioesitys sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joista useimpien nettovaikutus kuntatalouteen on lähellä neutraalia tai hieman vahvistava. Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutusten arvioidaan vahvistavan kuntataloutta kokonaisuudessaan noin 270 milj. euroa suhteessa edellisen vuoden talousarvioon.

Vuonna 2025 valtio osoittaa kuntien valtionapuihin noin 5,6 mrd. euroa. Tästä summasta on noin 4,7 mrd. euroa laskennallisia valtionosuuksia, noin 0,5 mrd. euroa kuntien verotulomeneysten korvauksia ja loput 0,4 mrd. euroa muita valtionapuja. Laskennalliset valtionosuudet kasvavat edeltävään vuoteen nähden noin 970 milj. euroa ja valtionavustukset kunnille alenevat muun muassa valtiontalouden säästöjen seurauksena noin 230 milj. eurolla.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2025 noin 3,4 mrd. euroa. Valtionosuus kasvaa vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 875 milj. eurolla ennen kaikkea vuoden 2025 alussa voimaan tulevan TE-palvelu-uudistuksen ja kotoutumislain kokonaisuudistuksen seurauksena.

Ensi vuonna valtionosuutta lisää myös sote-uudistuksen valtionosuusvaikutuksia lieventävä valtionosuuden lisäys, 277 milj. euroa. Valtionosuutta nostavat myös indeksikorotus ja kustannustenjaon tarkistus. Valtionosuutta puolestaan vähentävät muun muassa sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkentuminen, vuodelle 2024 tehdyn määräaikaisen valtionosuuslisäyksen poistuminen ja hallitusohjelman mukainen indeksikorotuksen 1 %-yksikköä vastaava vähennys.

Hallitus uudistaa esi- ja perusopetuksen tuen, johon kohdennetaan peruspalvelujen valtionosuuden lisäyksenä 38,2 milj. euroa vuonna 2025. Perusopetusta vahvistetaan myös lisäämällä tuntijakoon kolme vuosiviikkotuntia. Tähän osoitetaan 8,6 milj. euroa peruspalvelujen valtionosuuden lisäyksenä.

Peruspalvelujen valtionosuuden tasoon vaikuttaa vuonna 2025 myös palkkatuen myöntämiseen kunnille ja kuntayhtymille valmisteltu muutos, jonka mukaan palkkatuen myöntäminen vähentäisi 37 milj. eurolla vuodessa. Muutos otetaan huomioon vähennyksenä kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa. Kunnan työllistämisvelvoitetta koskeva sääntely kumotaan, mikä vähentää kuntien valtionosuutta 18,7 milj. euroa ja tuo kuntien omaa rahoitusta vastaavan noin 31 milj. euron säästön. Kuntien roolia kotoutumisen edistämisessä vahvistetaan 1.1.2025 voimaan tulevalla kotoutumislailalla. Kunnille myönnettävä valtionosuus on noin 12,6 milj. euroa.

Taulukko 7. Kuntien valtionosuustehtävien ja niihin liittyvän rahoituksen muutokset vuonna 2025.

	1 000 euroa
Oppimisen tuen uudistaminen	38 211
Kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen perusopetukseen	8 583
B1-kielen opetuksen lisääminen yhdellä vuosiviikkotunnilla	5 790
Maahanmuuttajaaitien aseman parantaminen	4 940
Yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nostaminen 100 prosenttiin	4 545
Ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen vahvistaminen	500
Työllisyysmäärärahojen alentaminen kuntien velvoitteita vähentämällä	-37 000
Kuntien työllistämisvelvoitteen kumoaminen (57 vuotta täyttäneet työttömät työnhakijat)	-18 650
Pakolaiskiintiön lasku 500 henkilöön, vaikutukset kotoutumiskoulutukseen	-913
Paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista luopuminen	-442
Esi- ja perusopetuksen tuen asiakirjojen vähentäminen	-420
Henkilöstön täydennyskoulutuksen raportointivelvoitteesta luopuminen varhaiskasvatuksessa	-100
Määräaikaisia työntekijöitä koskevan raportointivelvoitteen keventäminen varhaiskasvatuksessa	-70
Varhaiskasvatuksen toimipaikkakohtaisten yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisvelvoitteesta luopuminen	-44
Yhteensä	4 930

Verotuloennuste ja valtionosuudet Toivakan kunnassa vuonna 2025

Toivakan kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 11.11.2024 kunnan tuloveroprosentiksi 9,40 %:iin vuodelle 2025.

Kiinteistöveroprosentit vuodelle 2025 ovat

- 1) yleinen kiinteistöveroprosentti 1,30 % ja maapohjan veroprosentti 1,30
- 2) vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 0,50 %
- 3) muiden rakennusten kiinteistöveroprosentti 1,65 %
- 4) rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentti 4,0 %
- 5) yleishyödyllisten yhdistysten käytössä olevien rakennusten ja maapohjan kiinteistöveroprosentti on 0,00 %.

Kiinteistöverokertymän arvioidaan olevan noin 902 000 euroa vuonna 2025.

Yhteenveto						
TILIVUOSI	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
Verolaji						
Kunnallisvero	7 497	3 903	4 014	4 384	4 547	4 715
<i>Muutos %</i>	1,4	-47,9	2,8	9,2	3,7	3,7
Yhteisövero	1 055	623	539	546	582	614
<i>Muutos %</i>	-3,8	-41,0	-13,4	1,3	6,5	5,5
Kiinteistövero	773	799	902	902	902	902
<i>Muutos %</i>	4,7	3,4	13,0	0,0	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	9 325	5 325	5 456	5 832	6 031	6 230
<i>Muutos %</i>	1,0	-42,9	2,5	6,9	3,4	3,3

Valtionosuudet

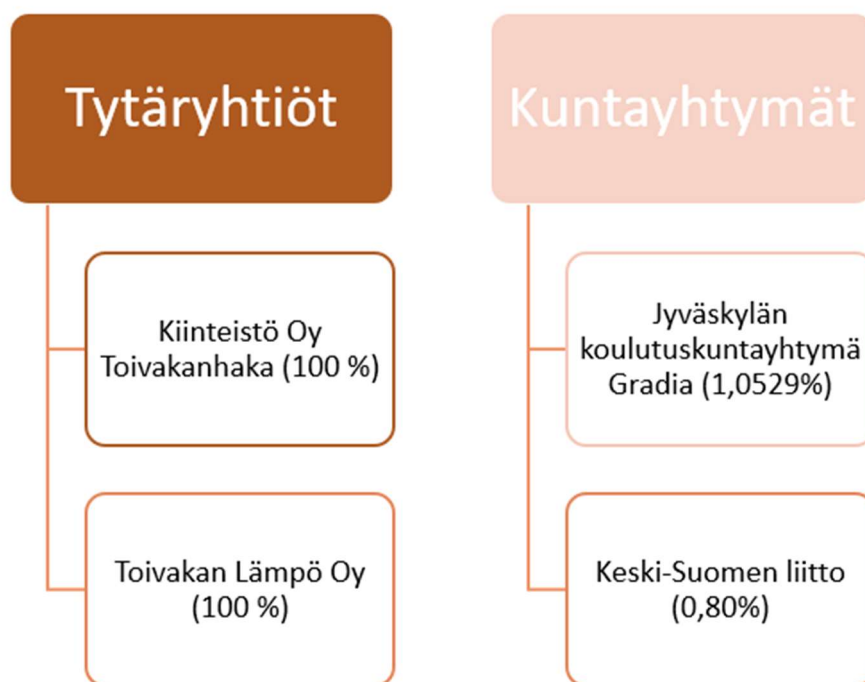
Toivakan kunnan valtionosuudet vuodelle 2025 kasvavat 315 405 euroa vuodesta 2024.

	Asukasluku 31.12.2022 2407	Asukasluku 31.12.2023 2 368	Ero €
	TA 2024	TA 2025	
Peruspalvelujen vos ilman tasausta	1 544 404	1 551 314	6 910
TE-uudistuksen vos-rahoitus		261 941	261 941

Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	912 819	1 065 353	152 534
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	2 457 223	2 878 608	421 385
Veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvaus	415 272	246 761	-168 511
Valtionosuudet ja veromenetysten korvaukset, yhteensä	2 872 495	3 125 369	252 874
OKM-rahoitus	-513 500	-504 200	-9 300
Kotikuntakorvaus, netto	219 824	273 055	53 231
Maksatus	2 578 819	2 894 224	315 405

5. KUNTAKONSERNI

Valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntalain 47 §:n mukaan omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Talousarviosta ja –suunnitelmasta säädetään kuntalain 110 pykälässä, siten, että valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Toivakan kunnalla on kaksi sataprosenttista tytäryhtiötä. Lisäksi kunta on jäsenenä eri kuntayhtymissä.

Toivakan kuntakonsernin perustavoitteena on mahdollistaa kuntalaisille paremmat palvelut yhteistyössä emon ja tytäryhtiöiden kanssa. Yhtiöiden toiminnan on tuettava Toivakan kunnan kuntastrategiaa sekä omalta osaltaan edistää siinä määriteltyjen tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi yhtiöiden tulee raportoida kunnanvaltuuston niille asettamien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta kesäkuussa ja joulukuussa 2025.

Tytäryhtiön tulee laatia vuosittain talousarvio omaa toimintaansa varten. Tytäryhtiön vuotuiset toiminta-, rahoitus- ja investointisuunnitelmat tulee toimittaa kunnan hallintopalveluihin seurantaan varten. Konserniin kuuluvien yhteisöjen on vuosittain raportoitava toiminnastaan kunnanhallitukselle. Raportointi tapahtuu toimintavuoden aikana valtuustolle tehtävän

raportoinnin yhteydessä sekä toimintavuoden päätyttyä yhteisöjen tilinpäätösten valmistumisen jälkeen. Lisäksi kunnan ja sen tytäryhteisöjen välillä pidetään vuodessa vähintään yksi suunnittelu- ja neuvottelutilaisuus yhteisten päämäärien ja strategioiden määrittelemiseksi. Tilaisuuksilla pyritään edistämään konsernin sisäistä yhteistyötä. Tätä pyritään kehittämään lisää vuonna 2025. Toivakan kunnan konserniohje on vuodelta 2018 ja edellyttää myös päivittämistä vuoden 2025 aikana.

5.1. Kiinteistö Oy Toivakanhaka

TOIMINTA-AJATUS

Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön toimialana on rakennuttaa, omistaa ja hallita kiinteistöjä, ostaa ja vuokrata alueita ja rakennuksia sekä antaa vuokralle kiinteistöjä ja huoneistoja.

PALVELUSUUNNITELMA

Yhtiön on toimittava toiminta-ajatuksensa mukaisesti kuntastrategiaa ja omaa strategiaansa noudattaen.

Toivakan kunnanhallituksen 27.11.2023 hyväksymän päätöksen mukaisesti Kiinteistö Oy Toivakanhakan 76.000,00 euron de minimis -avustuksen ehtona vuonna 2024 on, että yhtiö laatii esityksen tarvittavista toimista omistajalleen siitä, miten yhtiö saatetaan liiketoimikelpoiseksi ja taloudellisesti vakaalle pohjalle.

Päätöksen mukaan yhtiö toimittaa omistajalleen kustannuslaskelmat sisältävän ja aikataulutetun kokonaisesityksen tarvittavista toimista helmikuun loppuun 2024 mennessä. Avustus maksetaan, kun kunnanhallitus on hyväksynyt kokonaisesityksen.

KOY Toivakanhaka ja Toivakan kunnanhallitus käsittelivät yhteisessä tapaamisessa 18.3.2024 KOY Toivakanhakan hallituksen näkemystä yhtiön tervehdyttämiseksi. Yhtiön hallituksen toimittama esitys ja sen johtopäätökset toimivat kunnanhallituksen päätösesityksen pohjana. Yhtiön toimittama esitys täyttää de minimis -avustukselle asetetut (27.11.2023) ehdot, ja kunnanhallitus hyväksyi de minimis -avustuksen 27.5.2024

Toivakan kunnanhallitus päätti 25.3.2024 muodostaa 600 000 euron pakollisen varauksen Toivakan kunnan tilinpäätökseen vuodelle 2023.

Kunta varautuu tällä pakollisella varauksella Kiinteistö Oy Toivakanhakan saatavien alaskirjaukseen. Päätöksen myötä Toivakan kunta pystyy vastamaan KOY Toivakanhakan esitykseen kunnan velkojen maksuvapautuksesta vuonna 2024 ja saatavien alaskirjauksesta vuonna 2025 ehdotettua nopeammin. KOY Toivakanhaka esitti omistajalleen pyynnön saatavien alaskirjauksesta kesäkuun alussa. Pyyntö hyväksyttiin kunnanhallituksessa 10.6.2024 ja valtuustossa 17.6.2024

Tehdyillä päätöksillä turvataan yhtiön maksuvalmius ja aloitetaan Hakan tervehdyttäminen. KOY Toivakanhakan omistajalleen toimittama esitys yhtiön tervehdyttämisestä edellyttää jo tehtyjen päätösten lisäksi vuosittaista lisätukea. Vuoden 2025 talousarviossa on varauduttu 50.000,00 euron de minimis -avustukseen.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Yhtiö asettaa tavoitteelliset tunnusluvut talousarviovuodelle 2025 ja raportoi niistä emolle.	Liikevaihto, tilikauden tulos, kunnan takaukset, omavaraisuusaste, mak-suvalmius.	Yhtiön talouden tervehdyttäminen suunnitelman mukaisesti, talouden tasapainottaminen asteittain.
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Monipuolisen asuntotarjonnan turvaaminen	Joustava asiointi vuokraloyhtiössä ja sähköisen asioinnin kehittäminen	Asiakaskyselyiden ja asiakaspalautteiden kerääminen, ja tuloksista raportointi emolle vähintään 1 kerta vuoden 2025 aikana.
Monipuolisen asuntotarjonnan turvaaminen	Välttämättömiä korjaustoimenpiteitä toteutetaan suunnitellusti ja ajoissa. Arvioidaan ne kiinteistöt, joihin on mahdollista saada uusia vuokralaisia, ja joiden korjaaminen maksaa itsensä takaisin vuokralaisen myötä. Tarjotaan myytäväksi ne kiinteistöt, joiden peruskorjaukseen yhtiön taloudellinen tilanne ei riitä, ja joihin mahdollista saada markkinatoimija tai kiinteistökehittäjä. Kiinteistö Oy Toivakanhakan laatima konkreettinen ja asteittainen suunnitelma Toivakanhakan tulevaisuudesta	Ylläpidetään korkeaa vuokrausastetta ja toteutetaan tekniseltä kunnoltaan hyvin kiinteistöjen peruskorjauksia. Myydään ne kiinteistöt, joihin mahdollista saada markkinatoimija tai kiinteistökehittäjä. Yhtiön laatiman talouden tervehdyttämissuunnitelman toteuttaminen ja yhtiön koon sopeuttaminen sen taloudelliseen kantokykyyn.
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Tehokas asuntotarjonnasta viestiminen yhtiön toimesta	Suunnitelmallinen viestintä ja sen toteutus sähköisiä välineitä hyödyntäen	Vuokrausaste korkealle tasolle (väh. 85 %).

5.2. Toivakan Lämpö Oy

TOIMINTA-AJATUS

Yhtiön toimialana on kaukolämmön tuotanto ja jakelu. Lisäksi yhtiö voi harjoittaa yhdyskuntateknisten rakenteiden ylläpitoa ja huoltoa sekä muuta liiketoimintaa. Yhtiö voi omistaa ja hallita osakkeita ja kiinteistöjä.

PALVELUSUUNNITELMA

Yhtiön on toimittava toiminta-ajatuksensa mukaisesti kuntastrategiaa ja omaa strategiaansa noudattaen. Toivakan Lämpö Oy:n tavoitteena on taata edelleen asiakkailleen edullinen kotimaisiin polttoaineisiin perustuva lämmitys kilpailukykyisellä hinnalla. Toivakan Lämpö Oy:n hallitus on tarkistanut hinnoitteluaan vuodelle 2025 vain hakkeen kustannustason nousun johdosta.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Yhtiö asettaa tavoitteelliset tunnusluvut talousarviovuodelle 2025 ja raportoi niistä emolle.	Liikevaihto, tilikauden tulos, kunnan takaukset, omavaraisuusaste, maksuvalmius.	Kestävä taloudellinen pohja
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Läheltä kerätyn metsähakkeen hyödyntäminen polttoaineena kestävien arvojen mukaisesti	Yhtiö varautuu hakesopimusten päivittämiseen hyvissä ajoin	Paikallisesti tai lähellä tuotetun puuhakkeen hyödyntäminen polttoaineena 100 %:sti tulevina vuosina
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Yhtiön tunnettavuuden lisääminen ja brändin vahvistaminen	Yhtiö keskittyy vahvistamaan viestintäänsä ja sähköisten kanavien käyttöä.	Uusia asiakkuuksia tulee tavoitella aktiivisemmin. Tavoitteena vähintään yksi uusi asiakas.

6. KÄYTTÖTALOUSOSA

6.1. Tarkastuslautakunta

TOIMINTA-AJATUS

Tarkastuslautakunta on lakisääteinen lautakunta, jonka valtuusto asettaa toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämiseksi. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuustolle hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tarkastuslautakunta vastaa kunnan ulkoisesta valvonnasta yhdessä tilintarkastusyhteisön kanssa.

Tarkastuslautakunnan keskeisin tehtävä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoitukseenmukaisella tavalla sekä arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunta valmistelee tilintarkastuspalvelujen hankinnan valtuustolle ja huolehtii kunnan ja tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuksien noudattamista ja antaa ilmoitukset tiedoksi valtuustolle kaksi kertaa vuodessa.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Tarkastus tekee tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä koskevan päätösehdotuksen valtuustolle. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

PALVELUSUUNNITELMA

Tarkastuslautakunta kokoontuu kesäkautta ja vuodenvaihdetta lukuun ottamatta pääsääntöisesti kuukauden viimeinen torstai. Arviointitoiminnassa tarkastuslautakunta hyödyntää ensisijaisesti julkisesti saatavilla olevaa materiaalia kuntakonsernista ja kunnasta sekä niiden hallintoelinten toiminnasta. Lautakunta haastattelee viranhaltijoita, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä sekä tekee tutustumiskäyntejä palvelukohteisiin. Tarvittaessa lautakunta pyytää nähtäväkseen myös sellaista ei-julkista materiaalia, jonka se katsoo arviointitoiminnan kannalta tarpeelliseksi. Arviointikertomus, tilinpäätöksen hyväksymisen esitys ja sidonnaisuuksien ilmoittaminen toteutetaan oikea-aikaisesti. Valtuustokauden vaihtuessa 2025 uuden lautakunnan koulutukseen on varattu rahaa lautakunnan budjettiin.

Tarkastuslautakunnan toimintakulut vuonna 2025 ja suunnitelmavuosina ovat 19 000 €/v.

6.2. Keskusvaalilautakunta

TOIMINTA-AJATUS

Valtuusto asettaa kuntaan toimikaudekseen keskusvaalilautakunnan, jonka tulee toteuttaa sille vaalilaissa määritellyt tehtävät. Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien yleisjärjestelyistä ja kuntavaaleissa lisäksi ehdokasasettelusta ja tuloslaskennasta.

PALVELUSUUNNITELMA

Vuonna 2025 toimitetaan alue- ja kuntavaalit. Keskusvaalilautakunta hoitaa em. vaalien osalta sille kuuluvat lakisääteiset tehtävät.

Vuonna 2026 ei ole säännönmukaisia vaaleja.

Vuonna 2027 toimitetaan eduskuntavaalit.

6.3. Kunnanvaltuusto

TOIMINTA-AJATUS

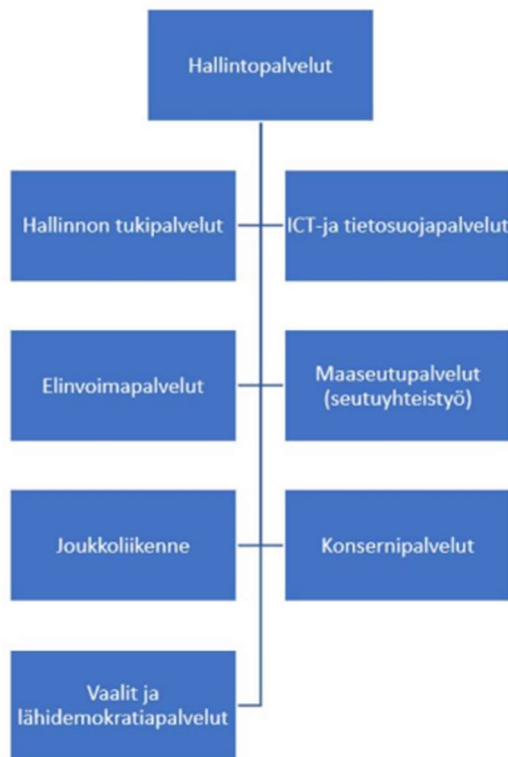
Kunnanvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa. Valtuustolla on yleinen toimivalta päättää kunnan asukkaiden yhteisistä asioista. Päätösvalta kuuluu valtuustolle, jollei erikseen ole toisin säädetty tai jollei valtuusto ole itse siirtänyt toimivaltaansa kunnan muille viranomaisille vahvistamallaan hallintosäännöllä. Kunnanvaltuusto vahvistaa sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista. Kunnanvaltuusto vahvistaa myös kuntakonsernin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet. Toivakan kunnanvaltuustossa on 21 valtuutettua.

PALVELUSUUNNITELMA

Kunnanvaltuusto kokoontuu keskimäärin 6–8 kertaa vuodessa. Iltakouluja järjestetään vuosittain eri aihepiirien ympärillä 3–4 kappaletta. Kunnanvaltuuston talousarviossa suurimman menon muodostavat henkilöstökulut, jotka koostuvat kokouspalkkioista.

6.4. Hallintopalvelut

Hallintopalveluiden palvelualue toimii kunnanhallituksen alaisuudessa, vastaten hallinnon tukipalveluista, ICT- ja tietosuojapalveluista, elinvoimapalveluista, maaseutupalveluista (seutuyhteistyön kautta), elinvoimapalveluista (sis. työllisyys, viestintä ja markkinointi), konsernipalveluista, joukkoliikenteestä sekä vaali- ja lähidemokratiapalveluista.

Hallintopalveluiden esihenkilönä toimii kunnanjohtaja. Hallintopalveluiden henkilöstöön kuuluvat lisäksi ICT-suunnittelija, työllisyys- ja elinkeinosuunnittelija, talous- ja hallintosuunnittelija, viestintä- ja markkinointisuunnittelija sekä koulu- ja henkilöstösihteeri (40 % osuudella).

6.4.1. Kunnanhallitus

TOIMINTA-AJATUS

Kunnanvaltuusto- ja hallitus johtavat kunnan toimintaa tavoitteena kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen ja kestävä kehitys. Kunnanhallitus vastaa kuntalain sille määräämistä tehtävistä, kuten kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja niiden laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus seuraa ja valvoo lautakuntia, palveluiden järjestämistä ja palvelutuotantoa sekä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

PALVELUSUUNNITELMA

Kunnanhallitus kokoontuu keskimäärin kaksi kertaa kuukaudessa. Kunnanhallituksen talousarvio sisältää toimielimen toimintakuluja sekä koko kuntaan yhteisesti vaikuttavia kuluja. Lisäksi kunnanhallituksen talousarvioon kuuluvat kunnanjohtajaan liittyvät henkilöstökulut.

Kunnanhallituksen talousarviossa merkittävän osan kuluista muodostavat myös kunnan yhteistoimintaosuudet, joita ovat mm. Keski-Suomen liiton ja Kuntaliiton jäsenmaksut. Yhteistoimintaosuuksiin ja jäsenmaksuihin on varattu 45 000 euroa. TE2025-uudistukseen 1.1.2025 alkaen on varattu yhteistoimintaosuuksiin 182 000 euroa ja kunnan maksamaan työttömyysetuuskuluihin 200 000 euroa. Peruspalvelujen valtionosuus sisältää TE2025 osuuden 185 000 euroa ja valtion kompensatio työttömyysetuuskuluihin 71 337 euroa.

Toivakan kunta pilotoi vuonna 2023 yrityspalvelusetelin käyttöönottoa. Yrityspalvelusetelin avulla maksettiin avustuksia neljälle yritykselle. Yrityspalveluseteli on käytössä myös vuonna 2025, kuten myös opiskelijastipendi. Talousarviossa 2025 on varauduttu Kiinteistö Oy Toivakanhakalle maksettavaan de minimis -avustukseen 50 000 eurolla.

Kunnanhallituksen määrärahoissa on varauduttu myös joukkoliikenteen kustannuksiin nykyisellä joukkoliikenteen järjestämisen mallilla. Jyväskylän seudullisen joukkoliikenteen toimivalta-alue laajeni 1.1.2024 alkaen Jyväskylän, Laukaan ja Muuramen lisäksi neljään uuteen kuntaan. Toivakan lisäksi uusiksi sopimuskunniksi tulivat Hankasalmi, Petäjävesi ja Äänekoski. Joukkoliikenteeseen on budjetoitu 130 000 euroa vuodelle 2025

Vuoden 2025 asiointi- ja senioripäiväkydyt pyritään järjestämään kunnan taseessa olevilla testamenttivaroilla. Varojen käyttötarkoitus on ikäihmisten elämänlaadun virkistäminen ja parantaminen.

Maaseutuhallinnon osalta Toivakan kunta kuuluu yhteistoiminta-alueeseen, jonka isäntäkuntana toimii Laukaa. Toivakan osuudeksi on varattu 20 000 euroa.

Maaseutukehitys ry:n kuntaosuuteen on varattu 25 000 euroa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Kehitämme kunnanhallituksen ja vaikuttamistoimielinten yhteistyötä	Yhteiskokoukset ja tapaamiset	Toimiva tiedonvaihto ja osallistaminen
Arvioidaan toimintaympäristön muutosta	Vaikutusten ennakoarviointi	Vähintään yksi vaikutusten ennakoarviointi tehty
Huolehdimme edunvalvonnasta ja omistajaohjauksesta	Teemme aktiivista edunvalvonta- ja sidosryhmätyötä sekä raportoimme edunvalvonta- ja omistajaohjauksesta säännöllisesti kunnanhallitukselle	Edunvalvonta ja omistajaohjaus tukee kuntastrategian toteutumista
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Kehitämme saavutettavuutta ympäristötavoitteet huomioiden	Osallistutaan Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-valmistelu- ja ohjausryhmän toimintaan ja Jyväskylän seudulliseen joukkoliikennetyöryhmän toimintaan	Edistää etenkin seudullisen joukkoliikenteen saatavuutta ja saavutettavuutta
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Toivakka näyttäytyy haluttuna paikana asua, elää ja yrittää	Elinvoimapaalvelut toteuttavat tavoitetta tukevaa neuvontaa, ohjausta, markkinointia ja viestintää ja koko kuntaorganisaatio tukee sitä osaltaan	Positiivinen nettomuutto: 5 Tonttimyynti: 3 kpl Yritystonttimyynti: yhden tontin myynti Viisarimäen yritysalueelta
Myönteinen kehitys asukasluvussa ja työikäisten määrässä	Mainonta ja markkinointi, palvelutason ylläpitäminen ja kehittäminen	Asukasluku yli 2368 (vertailuvuosi 2023) Työikäisten määrä yli 53,20 % (vertailuvuosi 2022)
Pyrimme lisäämään yritysten määrää ja toimimme aktiivisena kumppanina kaikille yrityksille ja yhteisöille	Vahva yritys yhteistyö	Aloittaneiden yritysten määrä kasvaa Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten suhde
Toivakassa on korkea työllisyysaste	Elinkeino- ja työllisyyspalveluiden neuvonta ja ohjaus, TE2025-uudistuksessa osallisena oleminen	Työllisyysaste yli 74,90 % (vertailuvuosi 2022)
Vetovoimainen luonto ja liikuntamahdollisuudet	Toimitaan ympäristövastuullisesti ja ylläpidetään sekä kehitetään kunta- ja laisten monipuolisia liikuntamahdollisuuksia	Tyytyväiset käyttäjät ja korkea käyttöaste

6.4.2. Hallinto- ja talouspalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Hallinnon tukipalvelut vastaavat kunnan taloushallinnosta, kirjaamo- ja neuvontapalveluista, hallinnollisten palveluiden toimivuudesta, luottamushenkilöpalveluista sekä henkilöstöhallinnosta. Hallinnon tukipalvelut myös omalta osaltaan huolehtivat arkistoinnin ja tiedonhallinnan kehittämisestä.

Hallinnon tukipalveluiden tavoitteena on luoda puitteet palvelualueiden toimivalle ja tehokkaalle työskentelylle, varmistaa yhteistyön toimivuus asioiden valmistelussa sekä huolehtia luottamushenkilöiden tuesta. Toiminnalla tuetaan kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen päätöksentekoa sekä päätösten toimeenpanoa.

PALVELUSUUNNITELMA

Digitalisaatiota ja sähköisten palveluiden kehittämistä on tehty viime vuosina hallinnon tukipalveluissa merkittävältä osin ja sitä tullaan tekemään myös jatkossa. Tavoitteena on, että hallintopalvelut vastaavat parhaalla mahdollisella tavalla uuteen organisaatorakenteeseen ja sen painopisteisiin.

Toivakan kunta pilotoi vuonna 2024 Kansallisarkiston sähköisen arkistoinnin laajentamista yhdeksän muun pilottihankkeeseen valitun tahon kanssa. Tavoitteena on, että kunnat, hyvinvointialueet ja korkeakoulut voivat siirtää arkistoitavat tietoaineistonsa Kansallisarkistoon. Palvelun on tarkoitus olla koko julkishallinnon käytössä vuonna 2025. Tavoitteena on siirtää kunnan pysyvästi säilytettävä aineisto digitoituna Kansallisarkistoon. Kunnan kolme arkistotilaa sijaitsevat vanhan viraston kellarikerroksessa ja tarkoitus on digitoida koko pysyvästi ja pitkäaikaisesti säilytettävä aineisto. Suurimmat aineistokokonaisuudet siirretään Kansallisarkistoon vuoden 2024 aikana. Pieni osa siirrettävästä aineistoa digitoidaan ja siirretään vuoden 2025 aikana.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Panostetaan henkilöstön hyvinvointiin	Hyvinvointietu (Epassi) 100 €/v/ vakituinen työntekijä. Työsuhdepolkupyöräedun tarjoaminen vakituksille työntekijöille.	Lisätään henkilöstön hyvinvointia ja näyttäydymme houkuttelevana työnantajana. Luomme edellytyksiä arkiliikunnan lisäämiselle.
Henkilöstöinfot säännöllisiksi	Johtavien viranhaltijoiden henkilöstöinfot 4 kertaa vuodessa, tallenne Intraan. Säännölliset esihenkilöpalaverit. 12 kertaa vuodessa henkilöstön keskiviikkokokahvit, joihin myös Teams-osallistumismahdollisuus.	Henkilöstön tietoisuus kunnan ajan-kohtaisista asioista lisääntyy, ja viestintä parantuu. Lisäksi kunnan, hyvinvointialueen ja työllisyysalueen työntekijät vuorovaikutuksessa keskenään.

Lisätään henkilöstön tietoisuutta mielen hyvinvoinnista ja arjessa jakamisesta	Työterveyshuollon toimesta järjestetään Teams-muotoinen koulutus henkilöstölle, josta tehdään myös tallenne. Keskustellaan työterveyshuollon kanssa myös muista mahdollisista toimista edistää mielen hyvinvointia.	Sairauspoissaolot vähentyvät ja henkilöstö saa lisävalmiuksia oman ja työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen ja jokainen tunnistaa oman roolinsa tämän tavoitteen edistämässä.
Luodaan henkilöstölle yhteiset työyhteisön pelisäännöt	Teetetään henkilöstölle kysely, jonka kautta voi tuoda ilmi tyytymättömyytensä työyhteisön käytäntöihin ja toimintaan sekä esittää ratkaisuehdotuksia. Kyselyn tuloksia käsitellään YT-toimikunnassa, jossa kirjataan ylös lista henkilöstöetuuksista sekä sallituista ja ei-sallituista käytänteistä.	Henkilöstön yhdenvertainen kohtelu sekä henkilöstön kuuleminen ja osallistamisen koko henkilöstön hyvinvointityössä.
Lisätään henkilöstön tietoisuutta tietosuojakysymyksistä	Kunta käyttää CyberCoach-palvelua, jonka kautta kunnan henkilöstö on velvoitettu suorittamaan tietosuojakoulutuksia. ICT-suunnittelija seuraa koulutustehtävien toteutumista.	Henkilöstö tunnistaa tietosuojaan liittyvät riskit ja osaa suojautua niiltä.

Uuden ajan maalaisidylli

Ylläpidämme ja kehitämme sähköistä palveluvalikoimaa	Verkkosivujen vastaamaan paremmin kuntalaisten tarpeita	Kunnan palveluita saatavilla 24 /7 (esimerkiksi kuntosalikortit, uimakoulut, ym.)
Analogisen arkiston digitointi	Analogisen aineiston digitointi jatkuu	Vanhan viraston kolmen arkistotilan säilytettävät asiakirjat on kaikki digitoitu
Teknologian mahdollistama ohjelmistojen automatisointi	Hyödynnetään ohjelmistojen mahdollistamat uudet automatisoinnit	Toteutetaan ”järjestelmä palvelemaan ihmistä” -periaatetta. Pyritään vapauttamaan työaika rutiinitehtävistä.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Kehitetään talousraportointia ja talousviestintää kuntaorganisaation palvelualueiden välillä, luottamushenkilötasolla ja kuntalaisten suuntaan	Viestitään kuntaorganisaatiota, luottamushenkilöitä ja kuntalaisia kunnan verkkosivuilla olevasta taloustietosivusta	Ajantasainen taloustieto koko organisaatiossa Kuukausittain päivitettävä taloustieto-osio verkkosivuilla
--	--	---

6.4.3. Henkilöstöpalvelut

TOIMINTA-AJATUS

Toivakan kunnan ICT- ja tietosuojapalvelut vastaavat kunnan ICT-laitteistojen ja järjestelmien ylläpidosta sekä kunnan tietosuojasta. Myös jokaisella palvelualueella on vastuu huolehtia tietosuojan turvaamisesta omissa toiminnoissaan.

PALVELUSUUNNITELMA

ICT-palveluiden keskeinen tavoite vuonna 2025 on jatkaa vuosien aikana kertyneen korjausvelan kiinni ottamista. Vuoden 2025 keskeisimmät teemat ja hankkeet ovat:

Verkonvalvontaohjelmisto:

Tietoliikenneverkon eri laitteiden ja prosessien valvonta on yksi keskeinen asia, jolla saadaan reaaliaikainen kuva ja tieto mahdollisista poikkeamista verkon toiminnassa. Yleisin poikkeama on rikki mennyt laite. Valvontaohjelmalla saadaan kiinni verkon poikkeamia, jotka voivat tulevaisuudessa aiheuttaa ongelmia tietoliikenneverkkoon ja sen palveluihin. Näin voidaan ennaltaehkäistä mahdollista suurempaa haittaa verkon toiminnassa. Valvontaohjelmalla saadaan seurattua poikkeamia sekä työasemalta että matkapuhelimella – eli valvonta ei ole paikkasidonnaista ja asiaan voidaan näin ollen reagoida pikaisellakin aikataululla.

Tällä hetkellä kunnalla on käytössä Paessler PRTG:n valvontaohjelma. Käytössä oleva verkonvalvontaohjelma on maksuton, niin sanottu Freeware-ohjelma, jossa tarkasteltavia sensoreita (anturi/laite, joka mittaa sille määriteltyjä muuttujia) on rajattu määrä.

Käytössä olevalla maksuttomalla ohjelmistoversiolla saadaan tällä hetkellä valvottua kriittisimpiä verkon komponentteja – kunnan palvelimia. Maksuton ohjelmaversio käsittää 71 sensoria. Jotta valvontaohjelma saataisiin käyttöön myös muiden verkkokomponenttien, kuten kytkimien, WLAN-tukiasemien, eri palvelinprosessien, jne. osalta, tulisi käyttöön ottaa ohjelman maksullinen versio. Paessler PRTG tarjoaa hinnoittelua, joka perustuu sensorien kokonaislukumäärään.

Paessler PRTG:n edullisin ja suppein valvontaohjelma sisältää 500 sensoria ja hinta on noin 1.700 €/vuosi.

Windows 10 käyttöjärjestelmä:

Kunnalla on käytössä noin 25–30 kappaletta työasemia, joissa käyttöjärjestelmänä tällä hetkellä on Windows 10 käyttöjärjestelmä. Pääosa näistä koneista on koulukeskuksen ja varhaiskasvatuksen käytössä. Microsoft on ilmoittanut, että Windows 10 käyttöjärjestelmän tuki päättyy 14. lokakuuta 2025. Tämä tarkoittaa sitä, että Microsoft ei enää tarjoa käyttöjärjestelmälle ilmaisia ohjelmistopäivityksiä, teknistä tukea ja tietoturvakorjauksia. Tämän takia Windows 10 käyttöjärjestelmän käyttö ei ole enää turvallista.

Ongelman ratkaisuun Microsoft tarjoaa maksullista ESU (Extended Security Updates) sovellusta, jolla Microsoft tarjoaa mahdollisuuden ostaa jatkoaikaa tietoturvapäivityksille aina vuoteen

2028 saakka. Microsoft myy jatkoaikaa vaihtoehtoisesti vuodeksi, kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi. Ohjelma maksaa noin 66,00 €/vuosi/laite.

Kokonaiskustannus 30 koneen osalta olisi noin 2 000 €/vuosi. Käytössä olevien Windows 10-työasemien ominaisuudet riittävät niihin tehtäviin, joissa niitä käytetään – eli uutta laitekantaa ei näiden työasemien osalta tarvitse hankkia. Poikkeuksena mahdolliset laiterikot. Uuden työaseman hinta on noin 600–700 € riippuen sen ominaisuuksista ja käyttötarkoituksesta.

Windows Office/O365 lisenssit

Kunnan hallinnonalojen eri henkilöstön työnkuva on jokaisella erilainen. Osa tarvitsee tehtävissään useita Microsoftin sovelluksia (Word, Excel, Teams, PowerPoint, jne.) ja osalle riittää pelkkä sähköposti.

Työntekijöiden käyttämät Microsoft-sovellukset on sidottu käyttäjälle määritellyllä O365-lisenssillä. Yleisin henkilöstön käyttämä lisenssi on **Exchange Online (Plan 1)**, jonka hinta 3,44 €/kk. Lisenssi sisältää vain selainpohjaisen sähköpostin käytön.

Muut käytössä olevat lisenssit maksavat seuraavasti:

- **Microsoft 365 Business Basic**, 6,25 €/kk, selainpohjaiset Word, Excel, PowerPoint, Outlook, Teams, OneDrive, SharePoint, Exchange sovellukset
- **Microsoft 365 Business Standard**, 10,88 €/kk, työpöytä ja selainpohjaiset Word, Excel, PowerPoint, Outlook, Teams, OneDrive, SharePoint, Exchange, Clipchamp ja Microsoft Loop sovellukset
- **Office 365 E1**, 8,74 €/kk, edellisten lisäksi VivaEngage, VivaInsight, MS Booking, Delve, MS Stream, Sway, MS Forms, PowerApps, PowerAutomate ja MSPlanner
- **Office 365 E5**, 28,01 €/kk, käytössä ICT-suunnittelijalla Windows- ja O365-ympäristön pääkäyttäjänä

Uusia lisenssejä tarvitaan käyttöön silloin, kun kunta rekrytoi uusia henkilöitä. Lisenssi valitaan tehtäväkuvan mukaan.

Henkilöille, joilla tekstinkäsittely- ja taulukkolaskentaohjelman käyttö on vähäisempää ja satunnaista, voidaan työasemalle asentaa maksuton OpenOffice-sovellus. OpenOffice-sovellus sisältää mm. tekstinkäsittely- ja taulukkolaskentasovelluksen ja niillä voi käsitellä sekä Word että Excel-tiedostoja. Sovellus ei ole käyttäjätunnussidonnainen ja sovellusta voi käyttää kaikki työasemaa käyttävät.

Koulut ja varhaiskasvatus

Koulukeskuksen ja varhaiskasvatuksen osalta näköpiirissä ei ole suuria hankintoja. Mahdolliset hankinnat kohdistuvat koulukeskuksen luokissa oleviin videotykkeihin, joista suurin osa on hankittu vuosina 2015 ja 2016. Videotykkejä on rikkoutunut satunnaisesti ja ne on korvattu tällöin uusilla. Uuden videotykin hinta on noin 600 €.

Microsoftin ESU-sovelluksen myötä koulukeskuksen Windows 10 työasemat saadaan toimimaan turvallisesti aina vuoteen 2028 saakka.

Tekoäly/ChatGPT/Copilot

Tekoäly ja sen käyttö kasvaa tällä hetkellä suurta vauhtia. Markkinoilla on olemassa sekä ilmaisia että maksullisia versioita sovelluksesta. Ilmaisisissa versioissa käytetään yleensä vanhempia ja kevyempiä malleja (mallinnus, kaava, matemaattinen esitys, jne.) vastauksia/ratkaisuja haettaessa. Ilmaisessa versiossa rajoitetaan myös kyselyiden/vastausten määrää vuorokaudessa.

Tekoäly pystyy luomaan vastauksia/ratkaisuja ICT-asioissa mm. eri laitteiden konfigurointiin, niiden käyttöönottoon ja ylipäänsä erilaisten ongelmien ratkaisuun. Tekoäly myös nopeuttaa vastausten/ratkaisujen saantia eri tilanteissa. Maksullinen, esimerkiksi ChatGPT, maksaa noin 18,00 €/kk.

Henkilöstön koulutus

Vuoden 2025 aikana tullaan edelleen parantamaan henkilökunnan tietoisuutta tietoturvan osalta. Koulutus auttaa vähentämään tietomurtojen ja kyberhyökkäysten riskiä, mikä voi säästää organisaatiolta huomattavia kustannuksia. Koulutuksen avulla henkilöstö on tietoisempi tietoturvan riskeistä ja opettaa heidät tunnistamaan ja raportoimaan uhkia.

Henkilöstön koulutuksen ja ylläpidon varmistamisessa käytetään CyberCoachin palvelua. Palvelu on selainpohjainen, eli se ei vaadi erillistä sovellusta sitä käytettäessä. Palvelussa saadaan tehtyä koulutuksia mm. tietoturva-, tietosuoja- ja kyberturva-asioista. Palvelu ei rajaa koulutusten määrää, vaan näitä voi tehdä rajattomasti. Palvelussa saadaan seurattua henkilöstön osallistumisaktiivisuutta ja osaamistasoa.

Palveluun on määritelty koko kunnan henkilöstö ja palvelun kustannus on 3,47 €/käyttäjä/kk.

Vastaisuudessa henkilöstölle toimitetaan sähköpostitse Kyberturvallisuuskeskuksen kuukausittain julkaisema Kybersää-katsaus. Kybersää kertoo kybermaailman tapahtumista ymmärrettävästi ja tiiviissä paketissa.

Vanhan kunnantalon purku

Vanhan kunnantalon suunniteltu purku vuonna 2025 tuo kustannuksia mahdollisten valokuitumuutostöiden myötä. Kunnan valokuituyhteydet kulkevat vanhan kunnantalon kautta mm. Toivakkatalolle.

Kiritty korjausvelka ja varasto:

Palvelimet: Vuonna 2024 saatiin korjausvelkaa otettua kiinni suurella harppauksella, kun kunnalle hankittiin uudet palvelimet. Kustannuksiltaan palvelimet ovat suurimpia kulueriä koko tietoliikenneinfraassa.

UPS-laitteet: Vuoden 2024 aikana myös UPS-laitteiden osalta on päästy tilanteeseen, että suurin osa UPS-laitteita on korvattu uusilla. Päivittämättä on muutama pieni UPS-laite ja kustannus/laite on noin 500 €/kpl.

Sophos RED: Verkossa olevat etätoimipisteet (jätevedenpuhdistamo, Touhuvakka, Kankaisten koulu) on kytketty kunnan verkkoon Sophos RED-laitteilla. Laitteet mahdollistavat salatun yhteyden etätoimipisteen ja kunnan verkon välillä. Tällä hetkellä laitteita on varalla mahdollisten laiterikkojen tullessa.

Kytkimet: Varastoon tulee hankkia 1–2 kytkintä (laite, joka yhdistää eri verkon laitteet toisiinsa ja hallitsee tietoliikennettä niiden välillä) mahdollisten laiterikkoutumisten varalta. Kytkimen hinta on noin 1.000 € riippuen sen ominaisuuksista ja käyttötarkoituksesta.

WLAN-tukiasemat: Myös langattoman verkon käyttämiä tukiasemia on varastossa mahdollisten vikatilanteiden varalta.

Muuta

Hyöky-palvelu

Kunta on ilmoittautunut Digi- ja väestöviraston Hyöky palveluun. Hyöky on Liikenne- ja viestintävirasto Traficom:n Kyberturvallisuuskeskuksen kansallinen hyökkäyspintakartoitus kyberturvallisuuden parantamiseksi. Palvelun tavoitteena on auttaa organisaatioita parantamaan kyberturvallisuuttaan tarjoamalla kohdennettua ja konkreettista havaintoihin perustuvaa tietoa heidän hyökkäyspinnastaan kyberuhkien tunnistamiseksi. Näin organisaatiot pystyvät tunnistamaan ja suojaamaan kohteitaan etukäteen, edistämään toimintakykyään ja kansalaisille tarjottavien palveluiden turvallisuutta ja toimintavarmuutta. Palvelu on maksuton.

Digiturvan kokonaiskuvapalvelu

Kunta ottaa käyttöön DVV:n (Digi- ja väestövirasto) Digiturvan kokonaiskuvapalvelun. DVV:n kuva palvelua seuraavasti:

”Digiturvan kokonaiskuvapalvelu on keväällä 2022 käyttöönotettu työkalu, joka on suunnattu julkisen hallinnon organisaatioille. Palvelun käyttö on maksutonta, ja se korvaa vuosittain toteutetut Digiturvakyselyt.

Digiturvan kokonaiskuvapalvelun avulla organisaatio voi arvioida, seurata ja raportoida digitaalisen turvallisuuden tilaansa. Palvelussa organisaatio voi ylläpitää ja päivittää tietojansa sekä tuottaa ajantasaista tilannekuvaa omasta toiminnastaan. Lisäksi palvelu tarjoaa vertailutietoa oman toimialan ja organisaation koon sekä koko julkisen hallinnon tasolla.

Hyödyntämällä Digiturvan kokonaiskuvapalvelua organisaatio voi toteuttaa tiedonhallintalain vaatimustenmukaisuutta ja yleisen tietosuoja-asetuksen (GDPR) osoitusvelvollisuutta. Lisäksi kokonaiskuvapalvelu tukee organisaation digitaalisen turvallisuuden jatkuvaa strategista seurainta ja raportointia.

Kokonaiskuvapalvelun avulla Digi- ja väestötietovirasto ja digitaalisen turvallisuuden kehittämistä vastaava valtiovaraministeriö muodostavat julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden tilannekuvaa. Tämä tilannekuva auttaa valtiovaraministeriötä ohjaamaan digitaalisen turvallisuuden kehittämistä sekä Digi- ja väestötietovirastoa kohdentamaan kehittämistoimenpiteitä oikeille osa-alueille. Lisäksi Digi- ja väestötietovirasto laatii vuosittaisia raportteja julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden nykytilasta palveluun tallennettujen tietojen perusteella.”

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
ICT-ongelmien ja muiden ICT-asioiden hoidon nopeampi läpimenoaika	Mahdollisten ongelmien ennaltaehkäisy	Proaktiivisella toiminnalla (esim. verkonvalvontaohjelma) saadaan kiinni mahdollisista tulevista ongelmista esim. tietoliikenneverkon asioista ja sen päällä pyörivistä palveluista
	Tekoälyn mahdollinen käyttö	Miten tekoälyä voidaan käyttää erilaisissa ongelmatilanteissa ja ennaltaehkäisyssä
	Automaatio/ohjelmistorobotit	Voidaanko automaatiolla ja/tai ohjelmistoroboteilla saada toimintoja yksinkertaistettua ja helpotettua
<i>Uuden ajan maalaisidylli</i>		
Turvallisuushkiin varautuminen ja tietoliikenneinfran kehittäminen	Panostetaan henkilöstön koulutukseen tietoturvan ja kyberturvallisuuden osalta	Ajan tasalla oleva tieto ja osaaminen
	Pyritään proaktiivisesti kehittämään olemassa olevan tietoliikenneinfran mahdollisten uhkien varalta	Turvallisempi ja vakaampi tietoliikenneinfra
	Verkon palveluiden kehittäminen	Palveluiden käytön helppous
	Elinkaaren päässä olevien verkkolaitteiden uusiminen	Verkon ja palveluiden turvallisuus
Tietosuoja	Tietosuojaselosteiden päivitys	Ajan tasalla oleva tietosuojaselosteet
Verkon ja sen palveluiden käytön helppous	Kuullaan ehdotuksia ja mielipiteitä henkilöiltä, jotka verkkoa ja palveluita käyttävät	Verkon ja palveluiden käytön helppous ja joustavuus
<i>Toivakka tuntuu ja tunnetaan</i>		
Kehitetään kunnan sähköisiä palveluita yhdessä eri hallinonalojen kanssa	Digitaalisten asiointimahdollisuuksien kehittäminen	Asioiden hoidon helppous

6.4.4. Elinvoimapalvelut

Toivakan kunnan viestintä- ja markkinointipalvelut sekä elinkeino- ja työllisyyspalvelut muodostivat yhdessä elinvoimapalvelut. Elinvoimapalveluita johtaa kunnanjohtaja, lisäksi elinvoimatii-miin kuuluu kuntaympäristöjohtaja. Elinvoimapalveluiden tavoitteena on ylläpitää ja kehittää kunnan elinvoimaisuutta asiakaslähtöisesti ja kuntastrategian tavoitteiden mukaisesti.

TOIMINTA-AJATUS: ELINKEINO JA TYÖLLISYYS

Elinvoimapalvelut parantavat Toivakan tunnettavuutta ja vetovoimaa, jotta kunta pysyy elinvoimaisena. Kuntaan houkutellessa uusia yrittäjiä. Yrittäjille tarjotaan tukea yrityksen käynnistämiseen, kehittämiseen ja sijoittumiseen Toivakan alueella. Lisäksi yrityksiä autetaan verkostoitumisessa ja viestinnässä. Tavoitteena on molemmin puolinen kumppanuus ja yhteistyö.

Toivakan kunnan tavoitteena on yleisesti edistää työllisyyttä kunnan alueella. Tämä pitää sisäl-lään yritys yhteistyön lisäksi ohjausta työnantajille työllistämisen osalta, työttömien palvelemi-sen ohjauksen ja neuvonnan keinoin, aktiivista vuoropuhelua hyvinvointialueen työllisyystoimi-joihin sekä tiivistä verkostoyhteistyötä työllisyyteen liittyen.

PALVELUSUUNNITELMA: ELINKEINO JA TYÖLLISYYS

Elinvoimapalvelujen tavoitteena on saada houkutelua yrittäjiä Toivakkaan. Vuoden 2025 tavoit-teena on saada vähintään yksi yrittäjä aloittamaan toimintansa Viisarimäen yritysalueella. Ta-voitteena on rakentaa Toivakkaan aktiivinen yritysverkosto ja olla haluttu yhteistyökumppani. Toivakan kunta on vuorovaikutteinen toimija verkostoissa, tapahtumissa ja hankkeissa. Toivakan yrittäjiä tuetaan rekrytointitarpeissa, yrityksen kehittämisessä sekä sukupolvenvaihdoksissa ja yrityskaupoissa. Tukea tarjotaan myös yrittäjän työkykyasioissa.

Kunnan palvelut ovat helposti saavutettavissa ja yrityspalveluita tarjotaan ihmiseltä ihmiselle. Yrittäjiä tuetaan yritys palvelusetelillä. Toivakan kunta kuuluu kahteen elinvoimaa kehittävään organisaatioon kuntaosuudella. Leader ryhmä, Maaseutukehitys ry, toimii viiden kunnan alu-eella Keski-Suomessa, ja sen kautta alueen toimijat (yritykset ja yhdistykset) voivat hakea erilai-sia avustuksia ja tukea toiminnan kehittämiseen. Toivakan kunta hyödyntää matkailumainon-nassa ja tunnettavuustyössä Visit Jyväskylä Region -kuntayhteistyötä.

Työllisyyden palvelut muuttuvat vuoden alusta. 1.1.2025 Lakisääteisten TE-palvelujen järjestä-misvastuu siirtyy Toivakan kunnan osalta Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueen vastuukun-nan, Jämsän, järjestettäväksi. Eteläisen Keski-Suomen työllisyysalueeseen kuuluu kahdeksan kuntaa: Joutsa, Luhanka, Toivakka, Keuruu, Petäjävesi, Multia, Mänttä-Vilppula ja Jämsä. TE uu-distuksen vuoksi, vuoden 2025 aikana tapahtuu järjestymistä, palvelujen tarkentumista sekä työllisyysalueella että kunnassa. Työllisyysalueella yhdessä päätetyn linjauksen mukaisesti uu-distuksessa painotetaan lähipalveluita. Tämä tarkoittaa työllisyyden palveluiden tuleamista lä-hemmäksi asiakkaita ja palvelujen parempaa saavutettavuutta. Työllisyysuudistuksen avulla ta-voitellaan työllisyysalueen ja kunnan välistä tiivistä yhteistyötä, jonka tavoitteena on parantaa mm. työnhakijoiden ja työnantajien kohtaantoa.

TOIMINTA-AJATUS: VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

Viestinnän ja markkinoinnin tehtävänä on kehittää elinvoimaa ja kunnan yhteisöllisyyttä siten, että se luo kuntaan suotuisat olosuhteet asumiseen, elämiseen, työskentelyyn ja yrittämiseen.

Viestintä ja markkinointi tukevat kunnan elinvoimaisuutta sen veto- ja pitovoimaa vahvistamalla. Tavoitteena on edistää väestö- ja työpaikkakehitystä, yritystoiminnan lisääntymistä ja Toivakan tunnettavuutta.

Viestintä ja markkinointi korostuvat kaikessa kunnan työssä aina elinvoimapalveluista sisäiseen viestintään.

Vuoden 2024 aikana viestintä- ja markkinointiyhteistyötä on hyödynnetty yhä enemmän yhteisöjen ja yritysten toiminnan tukena. Yhteistyötä jatketaan vuoden 2025 aikana. Lisäksi kuntayhteistyön merkitys tulee kasvamaan markkinointitoimenpiteissä.

PALVELUSUUNNITELMA: VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

Kehitetään kunnan tunnettavuutta mielikuvamarkkinoinnin keinoin ja tehostetaan esimerkiksi tonttimyyntiä kampanjoiden kautta monimediallisesti yli maakuntarajojen. Kunta tukee ja osallistuu erilaisiin seutukunnan tapahtumiin, jotka vastavuoroisesti lisäävät Toivakan tunnettavuutta ja strategian mukaista mielikuvaa. Kunta palvelee uusia ja vanhoja sidosryhmiä viestinnän ja viestintäyhteistyön keinoin sekä tekemällä sidosryhmäviestintää monikanavaisesti.

Kunta painottaa vuonna 2025 aikaisempaa enemmän viestinnällistä yhteistyötä ja kumppanuutta, jossa kunnan tunnettuustyötä tehdään yhdessä kehyskuntien kanssa. Lisäksi keskitytään sisäisen viestinnän toimenpiteisiin henkilöstön tarpeisiin vastaten ja tukien myös tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen sekä työllisyysalueen henkilöstön kanssa.

Vuonna 2025 elinvoimapalveluiden viestintäyhteistyötä yli palvelualueiden tehostetaan entisestään. Vuonna 2025 kunta painottaa erityisesti sitä, että markkinointitoimemme on kustannuksiltaan tehokasta, kartoitamme uusia markkinointikeinoja ja suunnittelemme tulevaa toimintaamme huomioiden strategiasta nousevat painopisteet. Tämä tarkoittaa myös toiminnan tarkailua ja koulutusta.

Jatketaan uusien markkinointikeinojen rohkeaa kokeilua. Rakennetaan mahdollisuuksien mukaan markkinointikampanjointia etenkin tilaisuuksien ja tapahtumien ympärille, ja suhtaudutaan avoimesti uusien tilaisuuksien ja tapahtumien järjestämiseen ja toteuttamiseen erilaisten yhteistyömallien avulla.

Kehitetään yhä digitaalisten palveluiden saavutettavuutta ja käytettävyyttä. Tämä sisältää eri toimijoiden ohjeistamista ja kouluttamista.

Jatketaan erilaisten kuntakyselyiden ja tiedottamisen säännöllistä toteuttamista monikanavaisesti. Jatketaan sidosryhmätilaisuuksien järjestämistä ja ollaan avoimia uusille tilaisuuksille sekä niiden toteuttamisen tavoille. Lisäksi tarjotaan kuntalaisille yhä useampia tilaisuuksia ja paikkoja olla osallisena kuntayhteisön toiminnassa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

ELÄMISEN ELEMENTIT

Strateginen tavoite	Toimenpide	Tavoitetaso
<i>Yhdessä yhteisöllisesti</i>		
Otamme kuntalaiset mukaan päätöksentekoon – yhdessä syntyy parasta	Järjestämme sidosryhmien kanssa yhteisiä tilaisuuksia ja tuemme heitä toiminnassa ja siitä viestimisessä, toteutamme kyselyitä sekä tiedotamme aktiivisesti kunnan toiminnasta. Kannustamme kuntalaisia osallistumaan kunnan ja sen sidosryhmien toimintaan.	Kuntalaiset löytävät helposti ja ajantasaisesti tietoa kunnan toiminnasta kunnan kotisivujen lisäksi sosiaalisen median välityksellä. Yksi kuntakysely vuoden aikana, jonka lisäksi mahdollistetaan tapahtumakohtaiset palautteenannot.
Yhteistyön ylläpitäminen kunnan ja yritysten välillä.	Yrittäjien aamukahvitus ja muut kunnan ja yritysten väliset tilaisuudet	5–6 kertaa vuodessa
Yritysten kehittämisen tukeminen	Yrityspalveluseteli	2–3 seteliä vuodessa
Vuoropuhelu yrittäjien kanssa	Yritysvierailut	10–20 yritystapaamista vuodessa
Työllisyysuudistuksen vahva alku	Sopijakuntana edistämme vaikuttavien työllisyyspalveluiden toteuttamista	Minimoidaan työttömyysetuuden kuntaosuuden kustannusten nousu 2025 ja työttömyyden pitäminen alhaisena kunnassa
Yrittäjien tukipalvelut	Markkinointi- ja viestintänäkyvyyden -ja osaamisen lisääminen, ja kehityksen seuraaminen mm. kyselyjen kautta.	Markkinointi- ja viestintänäkyvyyden lisääntyminen sekä markkinointi- ja viestintäosaamisen lisääntyminen.

Uuden ajan maalaisidylli

Toivakka on pieneksi kunnaksi moderni ja kehittää jatkuvasti esimerkiksi digitaalisia palveluita	Kehitämme jatkuvasti digitaalisia palvelujamme arjen sujuvoittamiseksi ja palveluiden saavutettavuuden varmistamiseksi.	Viestimme Toivakan olemassa olevista ja suunnitteilla olevista palveluista eri kanavissa ja tunnettavuustyön yhteydessä.
Kehitämme Viisarimäen yritysalue	Uusien yrittäjien houkuttelu ja markkinointi. Kartoitamme mahdollisuutta alueen osittaiseksi esirakentamiseksi.	Pyritään saamaan ensimmäinen yrittäjä sijoittumaan Viisarimäen yritysalueelle.

Toivakka tuntuu ja tunnetaan

Kotoisa, helposti lähestyttävä pieni kunta. Mukava vierailta tai jopa muuttaa kuntaan.	Teemme mielikuva-, markkinointi- ja tunnettavuustyötä eri kanavissa ja tapahtumissa.	Viestimme mm. markkinointikampanjoin sekä tapahtumissa Toivakan kunnan eduista: arkea sujuvoittavista palveluista, loistavasta sijainnista, edullisista tonteista, rauhasta ja luonnonläheisyydestä.
Olemme mukana tapahtumissa.	Rakennusmessut Rekrytointimessut Yrittäjäjuhlat Toivakan kesämarkkinat	Vuosittain.
Olemme tukemassa yhdistysten tapahtumia.	Tuemme yhdistysten tapahtumia viestinnän ja markkinoinnin keinoin.	Markkinoimme alueen tapahtumia tasapuolisesti oman viestintämme kautta, tarjoamme näkyvyysratkaisuja sekä viestintä- ja markkinointisuunnittelijan resurssia apuna tarpeen mukaan.
